

Heidi-Lotta Mustonen ja Jenni Räisänen

P708SNrA&B

NFG NUORTEN VÄKIVALLATTOMUUDEN
TUKIJANA

Elämäntaidollis-eettisen nuorisokasvatuksen
vaikutuksia

Opinnäytetyö
Kansalaistoiminta ja nuorisotyö

Marraskuu 2011

MIKKELIN AMMATTIKORKEAKOULU

Mikkeli University of Applied Sciences

KUVAILULEHTI

 MIKKELIN AMMATTIKORKEAKOULU Mikkeli University of Applied Sciences		Opinnäytetyön päivämäärä 20.11.2011
Tekijä(t) Heidi-Lotta Mustonen ja Jenni Räisänen		Koulutusohjelma ja suuntautuminen Kansalaistoiminnan ja nuorisotyön koulutusohjelma
Nimeke NFG nuorten väkivallattomuuden tukijana – Elämäntaidollis-eettisen nuorisokasvatuksen vaikutuksia		
Tiivistelmä <p>Opinnäytetyö tehtiin yhteistyössä Non Fightin Generationin (NFG) kanssa. Työssämme tutkittiin sitä, miten järjestö, joka pyrkii edistämään väkivallattomuutta, on toiminnallaan vaikuttanut toiminnassa mukana olleisiin nuoriin heidän itsensä näkökulmasta, heidän käsityksiään väkivallasta ja väkivaltatilanteista.</p> <p>Opinnäytetyössä pyrittiin nostamaan esiin nuorten maailmassa näkyviä väkivallan ilmenemismuotoja, sekä kertomaan väkivallasta yleisenä ilmiönä. Lisäksi taustateoria osuudessa esiteltiin NFG:n järjestönä, sekä kuvattiin sen toimintaa, taustafilosofiaa ja kohtaamispedagogiikkaa, mikä kartoittaa paljolti NFG:n työskentelyä nuorten kanssa.</p> <p>Opinnäytetyömme toteutus on laadullinen teemahaastattelututkimus. Haastattelut tehtiin maaliskuukuussa 2011, Itä- ja Kaakkois-Suomen alueella. Haasteltavat olivat 14-19-vuotiaita (n=8) NFG:n toiminnassa vuosien 2006-2010 välisenä aikana mukana olleita nuoria.</p> <p>Haastatteluista kävi ilmi, että nimenomaan arvomaailma-, sekä tunnetajutyöskentely sai aikaan pitkällä aikavälillä kehitystä. Nuoret kokivat vaikeaksi paikallistaa muutoksen ajankohtaa, mutta yhdistivät kuitenkin NFG:n toiminnan vaikuttaneen siihen. Moni haastateltavista mainitsi myös iän karttumisen olennaisena tekijänä toimintatapojen muutokseen. NFG:tä kuvailtiin tukiköytenä tiellä kohti vastuullista aikuisuutta. NFG:n toiminta koettiin merkitykselliseksi ja valtaosa nuorista oli ylpeitä taustastaan NFG nuorena. Haastateltavista jokainen myös suosittelisi toimintaa muille.</p>		
Asiasanat (avainsanat) Elämäntaidollis-eettinen nuorisokasvatus, kohtaamispedagogiikka, jäävuorimalli, väkivalta		
Sivumäärä 58	Kieli Suomi	URN
Huomautus (huomautukset liitteistä) Teemahaastattelurunko (liite 2)		
Ohjaavan opettajan nimi Sari Miettinen		Opinnäytetyön toimeksiantaja Non Fighting Generation ry

DESCRIPTION

 MIKKELIN AMMATTIKORKEAKOULU Mikkeli University of Applied Sciences	Date of the bachelor's thesis 20 November 2011	
Author(s) Heidi-Lotta Mustonen and Jenni Räisänen	Degree programme and option Civic Activities and Youth Work Degree	
Name of the bachelor's thesis NFG supporter of youth non-violent life - Effects of youth education in life skills with a special ethical emphasis.		
<p>Our thesis was done in co-operation with Non Fight Generation (NFG). In our work we have analyzed NFG's educational practices and policies, as well as how youngsters experienced how NFG's activities affected them.</p> <p>In our thesis our object was to present forms of violence which are prevalent in the world of young people, as well as to explain the phenomenon of violence in general. In addition, in the background theory part, we have introduced NFG organization, and described its activities, background, philosophy and encounter pedagogy, which defines NFG's work with young people.</p> <p>Our thesis was carried out as qualitative thematic interviews. The interviews were conducted between March and May 2011, in eastern Finland. The interviewees were aged between 14 to 19 (n=8) and they have been involved in NFG's activities during the years 2006-2010.</p> <p>The interviews revealed that the work with values and emotions were the things which led to long-term progress. Young people felt it difficult to point out the date of the change, but linked it, however, to NFG's activities. Many of the interviewees also mentioned that becoming older was an important factor in the transformation process. NFG was described as a support rope in the path from the violent adolescence to the responsible adulthood. The operation of NFG was seen as meaningful, and the vast majority of the interviewees were proud of their NFG background. Each of the interviewees would also recommend the activity to others.</p>		
Subject headings, (keywords) Encounter pedagogy, violence, youth education in life skills with a special ethical emphasis		
Pages 58	Language Fnnish	URN
Remarks, notes on appendices		
Tutor Sari Miettinen	Bachelor's thesis assigned by Non Fighting Generation ry	

SISÄLTÖ

1	JOHDANTO	1
2	VÄKIVALTAAN LIITTYVIÄ TEKIJÖITÄ	2
2.1	Mitä väkivallalla tarkoitetaan?	2
2.2	Väkivalta pahan olon ja vihan oireena.....	3
2.3	Väkivalta porukassa.....	5
2.4	Kiusaaminen	7
3	NON FIGHTING GENERATION	8
3.1	Toiminta-ajatus	8
3.2	Keep Cool -Tiimit.....	9
3.3	Tasoristeys –klubit.....	10
3.4	Kohtaamispedagogiikka	11
3.4.1	Validointi ja konfrontaatio.....	11
3.4.2	Dialektiikka.....	12
4	JÄÄVUORI –MALLI	13
4.1	Jäävuorimalli operaationalisena työkaluna.....	13
4.1.1	Arvot ja tunteet	14
4.1.2	Asenteet, toimintatavat ja tahdonvoima.....	15
4.2	Elämäntaidollis-eettinen kasvatustyö	15
5	NON FIGHTING GENERATIONIN FILOSOFINEN TAUSTA.....	16
5.1	Kehollisuus	16
5.2	Tajunnallisuus.....	17
5.3	Situationaalisuus	18
6	TUTKIMUKSEN TOTEUTUS	18
6.1	Opinnäytetyön tehtävä ja aineisto.....	18
6.2	Eettisyys tutkimuksessamme	19
6.3	Haastattelujen eteneminen	20
7	HAASTATTELUIJEN TULOKSIA	21
7.1	Väkivaltamääritelmät.....	21
7.2	Väkivaltatilanteet.....	22
7.3	Arvot.....	24
7.4	Ajatuksia oikeasta ja väärästä.....	28

7.5	Suhde itseen ja muihin.....	31
7.6	Ystäväpiirin vaikutus hyvässä ja pahassa	33
7.7	Tunnetajunnan kehitys.....	34
7.8	NFG:n merkitys nuorille.....	37
8	POHDINTA	40
	LÄHTEET	43

LIITE/LIITTEET

1 Teemahaastattelurunko

1 JOHDANTO

Kivivuori (2002, 1) kirjoittaa, että nuoruus on elämänkaaren ”rikollisinta” aikaa. Väitteessään Kivivuori viittaa nimenomaan omaisuus- ja väkivaltarikollisuuteen. Ilmiönä väkivalta ei ole uusi, mutta se on saanut aikojen saatossa uudenlaisia piirteitä ja ilmenemismuotoja. Nuorten rikollisuus on yleisesti katsottuna kuitenkin perinteistä, epäpoliittista, usein vapaa-aikaan ja alkoholin käyttöön liittyvää massarikollisuutta: varastamista, vahingontekoja ja väkivaltaa (Honkatukia & Kivivuori 2006). Nuorten väkivaltaisuuteen liitetään usein kuitenkin raakuus. Tarkastellessa nuorten henkirikoksia nimenomaan hakkaaminen, potkiminen ja kuristaminen nousevat esiin yleisimpinä aiempiin sukupolviin verrattuna (Lehti 2004)

Non Fighting Generation on järjestö, joka pyrkii toiminnallaan tukemaan nuoria väkivallattomassa elämässä. NFG:n toiminta on puhtaasti elämäntaidollis-eettistä nuorisokasvatusta, joten nuorta katsotaan arvojen ja tunteidensa pohjalta toimivana arvokkaana yksilönä. Pyrkimyksenä toiminnalla on, että nuori kokisi väkivallan tarpeettomaksi tavaksi toimia. Ominaista NFG:n toiminnassa on kohdata nuori osoittamalla hänelle välittämistä, sekä hyväksyntää ja näin ollen toimia nuorelle tukiköytenä silloin kuin hän sitä tarvitsee. Toiminnassa olennaista on tunnetaitojen kehittäminen ja arvomaailman vahvistaminen, tavoitteena toimintatapojen muutos. Toiminnassa on tärkeää saada nuori arvostamaan itseään ja sitä kautta myös muita ihmisiä.

Opinnäytetyössämme on tarkoitus tarkastella elämäntaidollis-eettistä nuorisokasvatusta, eli käytännössä sitä, mitä NFG on käyttänyt toiminnassa mukana olleiden nuorten kanssa. Olennaista opinnäytetyössämme on nuoren oma kokemus toiminnan vaikutuksesta, sekä kasvatustavoitteiden toteutumisesta. Ilmiönä väkivalta on monisyinen, näin ollen opinnäytetyömme tarkoitus ei ole etsiä syitä väkivaltaisiin toimintatapoihin vaan ennemmin tarkastella vaikutuksia, jotka ovat tulleet elämäntaidollis-eettisestä nuorisokasvatuksesta ja kohtaamispedagogisesta lähestymisestä. Pelkkien lähestymistapojen tarkastelu yksin jäisi kuitenkin ontoksi, minkä vuoksi mielestämme on tärkeä esitellä myös otoksemme nuorten ajatuksia väkivallasta, väkivaltatilanteista ja NFG:stä yleisesti, joita selvitimme teemahaastattelun avulla. Tarkoituksena on päästä kiinni siihen ajatusmaailmaan ja kontekstiin jossa nuoret elävät, sekä siihen mentaliteettiin, jolla väkivaltaa jossain vaiheessa elämäänsä käyttäneet nuoret sitä tarkastelevat.

2 VÄKIVALTAAN LIITTYVIÄ TEKIJÖITÄ

Viimeaikoina lehtien otsikoissa ja viranomaisten pohdinnoissa on voitu tehdä havain- toja niin sanottujen normaalinuorten väkivalta- ja henkirikollisuuden lisääntymisestä. Lehden (2004) mukaan normaalinuorten väkivaltakäyttäytymisen suuretkin muutokset eivät ole tuntemattomia ilmiöitä peilaten historiaan. Tämä viittaa Martikaisen (2007, 9) toteamukseen siitä, että nuoruuden yhtenä suurimpana haasteena on se, että nuori selvittää itselleen minkälainen ihminen hän haluaisi olla. Oman identiteetin selvittä- minen vaatii kokeiluja suuntaan jos toiseen.

Kääriäisen (2008, 53) tekemän tutkimuksen mukaan viimeisen 12 kuukauden aikana kuudesluokkalaisista joka neljäs ja yhdeksännesluokkalaisista joka viides oli kokenut ikätovereiden välistä pahoinpitelyä. Noin joka kymmenes vastaajista ilmoitti koke- neensa fyysisesti väkivaltaista kiusaamista ja henkistä kiusaamista oli kokenut joka viides, myös sukupuolella tuntui olevan väliä, sillä tytöt kokivat tulleen kiusatuksi poikia useammin.

Useat nuoret kokevat ahdistusta omasta riittämättömyydestä, osittain sen vuoksi, että ulkopuolelta tulevat paineet, sekä omat odotukset hyvästä nuoruudesta pitävät sisäl- lään paljon vaatimuksia. Väkivaltaa puolestaan voidaan tarkastella pahanolon ja ahdis- tuneisuuden oireena. Väkivalta ilmiönä on laaja-alainen, seuraavassa tarkastellaan väkivaltaa siinä todellisuudessa, jossa nimenomaan nuoret sen kokevat ja näkevät.

2.1 Mitä väkivallalla tarkoitetaan?

Pelkistetyimminkin väkivaltaa voidaan kuvailla ihmisyyttä tuhoavana toimintatapana (Gjerstad 2011, 15). Väkivallan määrittely liitetään usein toisiinsa kohdistuvaan vallan- käyttöön fyysisin, psyykkisin ja sosiaalisin keinoin pakottaen. Sanakirja määrittelee väkivallan olevan: ”jonkun ruumiillista koskemattomuutta, oikeuksia tai etuja louk- kaava tai jotakuta tai jotakin vahingoittava voimakeinojen käyttöä” (Haarala 1994, 598). Kuusela (2009, 38) puolestaan liittää väkivallan vallankäytön välineeksi. Sen avulla ihminen yrittää pakonomaisesti hallita asioita, kun muita keinoja ei ole, asioita ikään kuin laitetaan järjestykseen. Tämän kaltainen ajatus voi tuntua alkukantaiselta,

mutta se ei ole kuitenkaan tavatonta tarkastellessa ihmisen toimintatapoja. Kautta aikojen niin yksittäisten ihmisten kuin kansakuntienkin välien kiristyessä, ovat ihmiset turvautuneet väkivaltaan. (Kuusela 2009, 38.)

Väkivaltaisesta käytöksestä puhuttaessa tulee kuitenkin huomioida myös tilannesidonaisuus. Eksistentiaalis-fenomenologinen määritelmä sanoo väkivallan tarkoitavan subjektiivista kokemusta maailmankuvasta ja vuorovaikutuksellista kohtaamista yksittäisessä tilanteessa, joka muodostuu molempien osapuolten sen hetkisestä olotilasta, ja joka jättää myös jälkensä kokemuksiin (Purjo 2010, 194). Väkivalta on aina enemmän kuin pelkkä yksittäinen teko toista tai itseään kohtaan, siihen nivoutuu myös vuorovaikutustilanteet ja yksilön kokemusmaailma.

Väkivalta sanana liitetään usein myös aggressiivisuuteen ja aggressioon. On kuitenkin tärkeää huomioida, että aggressiivisuus itsessään ei ole negatiivissävyytteistä. Aggressiivisuus on usein hyökkäävää, mutta sitä ei voida tarkastella kuitenkaan samalla tavalla tuhoavana käyttäytymisenä niin kuin väkivaltaa. (Purjo 2010, 98.) Cacciatore (2007, 17) liittää aggressiivisuuden voimaan ja kykyyn reagoida häiritseviin tekijöihin, muttei kuitenkaan yhdistä sitä väkivallan tekoihin. Aggressiivisuus antaa valmiudet toimia hyökkäävästi ja voimakkaasti, mutta ihminen itse päättää mihin suuntaa tämän voiman. Aggression tunnetta ei voida määritellä väkivallaksi tai muuksi teoksi, vaan se on voimakasta energiaa, tarmoa ja tahtoa. (Cacciatore 2007, 28). Sinkkonen (2010b, 171) mukailee tätä, hänen mielestään aggressiivisuus on lähinnä vihamielinen tunne, kun taas väkivalta on vihamielinen teko, jossa tavoitteena on satuttaa toista ihmistä.

2.2 Väkivalta pahan olon ja vihan oireena

Honkatukia ja Kivivuori (2006,1) korostavat, että nuoruus mielletään usein kasvun ja kehityksen, mutta toisaalta myös epävakauden ja kapinoinnin, ajaksi. Sen vuoksi nuorten tekemiin rikoksiinkin suhtaudutaan osaltaan eri tavoin. Niitä saatetaan pitää nuoruuteen kuuluvana, kapinointina ja ohimenevänä kehitysvaiheena. Nuoruudessa tapahtuva myllerrys voi lisätä kuitenkin riskiä huonoon seuraan ajautumisesta ja syrjäytymisestä, jos asiaan ei puututa. Pahan olon kasvaessa nuorelle voi patoutua vihan tunteita ja ahdistusta. Tällöin alttius väkivaltaiselle käytökselle voi olla matalampi.

Tarkastellessa nuorten väkivaltaisuutta käsitteleviä teoksia ei voi olla törmäämättä nuorten pahoinvointiin. Rantanen (2010, 56) liittää nuorten pahoinvointiin pahuuden tai enemmänkin korostaa niitä toistensa elinehtoina; ”pahuus synnyttää pahoinvointia ja pahoinvointi pahuutta.” Esimerkiksi päihteiden väärinkäyttö, sekä henkinen ja fyysinen väkivalta viestivät pahoinvoinnista ja toimivat oireina, mutta tekoina niitä tarkastellaan kuitenkin negatiivisessa valossa. Myös Lindroos (2010, 187) pitää väkivaltaisuutta pahoinvoinnin oireena. Hän korostaa väkivallan synnyn sijoittuvan varhaislapsuuteen. Väkivaltaisia toimintatapoja voi selittää se, jos lapsi on kokenut, ettei ole saanut itseään näkyväksi omana itsenään ja sellaisena kuin on, alttius väkivallan käyttöön on suurempi.

Nuorten henkirikollisuus tilastojen mukaan puolet henkirikoksiin syyllistyneistä nuorista on ollut jossain elämän vaiheessa yhteydessä mielenterveyspalveluihin, sekä neljäs on ollut lapsuudessaan tai nuoruudessaan psykiatrisessa laitoshoidossa. (Lehti 2004) Toisaalta taas väkivaltaisuus on kokonaisvaltaisempi toimintatapa, jota ei pidä sysätä suoraan mielenterveysongelmaksi. Pahoinvoinnin monimuotoisuus asettaa alan ammattilaiset tilanteeseen, jossa he joutuvat painottelemaan syitä ja seurauksia. Kumpi tuli ensin muna vai kana, pahoinvointi vai pahat teot?

Pitkäaikainen pahoinvointi voi alkaa synnyttämään myös vihaisuutta ja vihan tunteita, mitkä voivat oireilla väkivaltaisena käytöksenä. Turusen (2004, 97) mukaan tunteet ovat paineina ihmissielussa, ja erityisesti vihan tunne on erityisen paineinen. Kun ihminen on vihainen, hänen mielensä kuohuu, ja viha pyrkii purkautumaan. Se voi aiheuttaa ihmisellä suoraviivaista toimintaa, jossa ihminen lyö vihan tunteen aiheuttajaa, varsinkin jos muita keinoja ei ole vihan tunteen käsittelyyn. Sinkkosen (2008, 126) mukaan yleensä sillä joka lyö toista ihmistä, ei ole muita vuorovaikutuksen keinoja tai ne on käytetty loppuun. Eli tilanteessa jossa toinen ärsyttää, ei ole keinoja lopettaa sitä muuten kuin lyömällä.

Puolimatka (2004, 89-93) on jaotellut vihan kahteen eri tyyppiin: pysyvään vihaan ja väliaikaiseen vihastumiseen. Pysyvässä vihassa henkilö on tehnyt jostain asiasta kokonaisvaltaisen kielteisen arvion. Väliaikainen vihastuminen johtuu puolestaan jostain yksittäisestä tilanteesta mikä aiheuttaa negatiivisen kokemuksen ja vihan tunteen. Monissa tapauksissa väkivaltainen tilanne koostuu väliaikaisen vihastumisen ja kontrollin

puutteen yhdistelmästä. Kivivuoren (2006, 172) mukaan tämän kaltainen ”kilahtaminen” on yleistä esimerkiksi haukkumistilanteessa. Nuori voi oikeuttaa tekonsa sillä, että toinen ikään kuin kerjää saada turpaansa, eli vastuu siirretään toiselle tapahtuneesta (Kivivuori 2006, 172).

2.3 Väkiältä porukassa

Nyqvist (2007, 19) painottaa, että nuorten väkivaltaista käyttäytymistä ei voida erotella ainoastaan ”käytöshäiriöksi” vaan se on myös sosiaalisesti ja sukupuolisesti rakennut ongelma. Näin ollen väkivaltaisuus ei ole vain sisäänrakennettu ominaisuus vaan siihen liittyvät ympärillä olevat asiat ja oletukset. Kuuselan (2009, 38) mukaan nuorten maailmassa väkiältä on itsearvostuksen ja sosiaalisen kuulumisen väline. Tappelemisella nuoret saavat huomiota ja hyväksyntää muilta, kun taas itse arvostukseen se heijastuu siten, että sillä halutaan poistaa omaa alemmuuden tunnetta, joka on voinut syntyä esimerkiksi kiusaamisen tai perheväkivallan seurauksena.

Jengiväkiältä on tavanomainen ilmiö nuorten keskuudessa. Tällaiseen väkivallan muotoon liittyy usein sosiaalinen merkitys, erityisesti poikien katsotaan luovan sosiaalista statustaan porukassa ja koettelevan ryhmän olemassa olevaa hierarkiaa. Väkiältäinen käytös koetaan positiivisena asiana ja väkivallan käyttäjää arvostetaan. Sillä hän luo porukkaan turvaa, mutta herättää samaan aikaan myös pelkoa. (Nyqvist 2007, 19.)

Erityisesti tytöillä aggressio ilmenee epäsuorana, he levittelevät perättömiä juttuja, puhuvat pahaa selän takana, paljastavat ystävien salaisuuksia ja jättävät pois porukasta. Tytöt kiusaavat, nimittelevät ja nöyryyttävät sitä, joka joutuu porukasta ulos. Tyttöjen aggressiossa tilanteet järjestetään siten, ettei jouduta vastakkain aggression kohteen kanssa ja esimerkiksi pahanpuhumisesta puhuja yrittää saada positiivisen, ettei edes tunnista sen pahantahtoisuutena tai toista vahingoittavana, hänhän vain paljastaa pahanpuhunnan kohteesta todellisen karvan. (Sinkkonen 2010a, 59-60.) Gjerstad (2011, 71) kertoo Levottomat Tuhkimot tutkimusraportissaan, että tyttöjen kuvaamat väkivaltatilanteet ovat usein monimutkaisia ja kompleksisia tapahtumia, joihin liittyy useita eri ihmisiä ja tapahtumia, myös tilanteet saattavat laajeta ja jatkua siitä mihin ne edellisellä kerralla jäivät. Samaisessa tutkimuksessa kävi ilmi, että väkiältä –tilanteet tytöillä laukaisee yleensä se, että toinen osapuoli joko lyö tai haukkuu. He oikeuttavat

sillä väkivaltaa, että väkivallan uhri oli käyttäytynyt todella väärin tai tehnyt jotain todella pahaa tai epäoikeudenmukaista. (Gjerstad 2011, 49.) Honkanen (2010, 117) määrittelee useiden tutkimusten kautta tulleita eri muotoja tyttöjen aggressiivisesta käyttäytymisestä, joita ovat uhkailu, haukkuminen, syrjiminä, läpsiminen, dissailu, esineellinen väkivalta, lyöminen ja potkiminen.

Myös yhtenä ilmiönä tällaisesta porukan keskuudessa ilmenevästä väkivallasta on *leikkimielinen väkivalta*, joka keskittyy hauskanpitoon toisen kustannuksella. Se ilmenee nimenomaan kavereiden keskuudessa ja siihen kuuluu painiminen, töniminen, maassa pitäminen, ja ei niin kovat iskut. Erityisesti tällaista väkivallan muotoa on poikien keskuudessa. Sen tavoitteena on testata ryhmän hierarkiaa ja luoda ryhmän välille yhteenkuuluvuuden tunnetta. Aina kuitenkin ne, jotka ovat mukana tällaisessa leikkimielisessä tappelussa, eivät koe sitä ainoastaan hauskana. Nämä leikkimielisen tappelun tilanteet ovat yleensä hyvin sosiaalisia, siitä syystä, että ympärillä saattaa olla paljon katsojia kannustamassa, mutta kuitenkin vain kaksi kaverusta taistelee keskenään. Myös ympärillä oleva ryhmä varmistaa, ettei keneenkään oikeasti satu. Kun mukana on alkoholi saattaa nämä tilanteet käydä rankemmiksi ja vakavammiksi, ja joskus leikkimielinen tappelu menee oikeaksi tappeluksi, kun toinen osa puoli menettää malttinsa ja ärsyyntyy. (Maher, Riepl, Blum, Helve, Ilves, Kromer, Liikanen, Strömpl, Williamson 2009, 175-176.)

Väkivallan teoille asetetaan usein myönteisiä ominaisuuksia, kuten esimerkiksi liittämällä se maskuliiniseen käytökseen ja voimaan (Nyqvist 2007, 19.) Rantasen (2010, 16) mukaan herkkyyttä, välittämistä ja rehellisyyttä ei pidetä niinkään arvoina, paitsi päihtyneenä, vaan tilalle on tullut ivallisuus ja vihaisuus. Muiden arvostelua ja ylivaltaa pidetään kovan miehen merkinä, minkä kautta ilmapiiristä tulee vihamielinen ja väkivaltainen. Tämä sama pätee myös laajentaessa yksilötasosta porukkaan tai jengiin. Jengin tulee herättää ympärillään pelkoa ja nimeä pyritään saamaan esimerkiksi rikollisuudenkin kautta.

Salmi (2004, 16) painottaa, että kulttuureissa on hyvin olennaista määritellä, se mitä pidetään tärkeänä, haluttavana ja tavoiteltavana. Näin määrittyvät yhteiset arvot ja normit, jotka heijastuvat myös käyttäytymisessä. Pienryhmissä tai tässä tapauksessa jengissä luodut arvot poikkeavat yhteiskunnan määrittelemistä normeista, se mitä val-

täväestö pitää arvostettavana ei välttämättä ole kunnioitettavaa jengin sisäisessä kulttuurissa. Tästä syntyvä ristiriita vaikeuttaa tilanteeseen puuttumista, sillä yksilö pohjaa tekemisensä siihen arvomaailmaan missä hän elää.

Arvot nähdään myös abstrakteina asioina ja ilmiöinä joita ei voida käsin kosketella emmekä myöskään voi nähdä esimerkiksi toisen ihmisen arvomaailmaa (Hirsjärvi 1984, 65). Yhdenmukaisten arvojen luominen voidaan kokea vaikeaksi senkin vuoksi, että nuori ei kuulu ainoastaan yhteen ryhmään, mikä aiheuttaa lisää hämmennystä. Nuoret voidaan lukea moniin erilaisiin ryhmiin, kuten iän, sukupuolen, kielen, sosiaaliluokan ja harrastuksien mukaan, joilla kaikilla on myös omat kulttuuriset arvonsa ja norminsa. (Helve 2002, 18.)

2.4 Kiusaaminen

Jokainen lapsi tai nuori kokee joskus kiusoittelua tai hännäämistä, mutta ne ei täytä koulukiusaamisen kriteereitä. Kiusaaminen kouluissa tai oppilaitoksissa määritellään siten, että se on yhteen oppilaaseen tai opiskelijaan kohdistuvaa negatiivista toimintaa se voi olla suoraa tai epäsuoraa toimintaa, joka ei ole kertaluontoista vaan toistuvaa. (OAJ) Salmivalli (1998, 30) määrittelee kiusaamisen olevan systemaattista, se toistuu yhteen ja samaan henkilöön, ja että kiusaaminen kohdistuu aina itseä heikompaan.

Kiusaamistilanteessa kiusaaja ei välttämättä ole aggressiotilassa, hän saattaa toimia rauhallisesti ja harkiten, jossa kiusaajalla voi olla tarve pönkittää omaa asemaansa tai tuoda itseään esiin kaveriporukassa. Eli kiusaamisen tavoitteena on tuoda itseään esille. Kiusaaminen on enemmänkin ryhmäilmiö, koska sitä yleensä tapahtuu ryhmässä ja aggressiivisuutta tarkastellaan yksilöiden ominaisuutena, kuitenkin kiusaaminen on sosiaalinen tilanne. Kiusatusta kiusaamisen jatkuessa pitkään tulee koko ryhmälle ”uhriksi” ja häntä kohdellaan sen statuksen mukaisesti, ei vain sillä hetkellä kun kiusaamista konkreettisesti tapahtuu vaan myös koko muun ajan. (Salmivalli 1998, 31-33.)

Kiusaamista ja väkivaltaista käyttäytymistä yhdistää se, että ne ovat molemmat aggressiivisen käyttäytymisen muotoja, vaikkakin ne ovat hyvin erilaisia ilmiöitä. Arkielämässä kiusaaminen ja kiusoittelu ovat hyvin lähellä toisiaan. Kiusoittelu nähdään kuitenkin jollain tapaa harmittomana ja hyväksyttävänä kun taas kiusaaminen on sel-

keästi jo toista ihmistä vahingoittavaa. Kiusaaminen on nuorille usein tapa neutralisoida käytöstä. (Purjo 2009.) Nuori saattaa puolustella kiusaamistaan leikin tai vitsin varjolla tai vedota tilanteen huumaan.

Väkivallan, kiusaamisen ja kiusoittelun käsitteiden pyörittely ja toisiinsa rinnastaminen aiheuttaa termien sekoittumisen. Tämän seurauksena toisen hakkaaminen voi yhtäkkiä ollakin vain kiusoittelua ja tilanteeseen reagointia. Näin ollen myös harmittomat ”pojat on poikia” fraasit edesauttavat sitä, että nuori näkee pahoinpitelyn eli väkivaltarikoksen vain pienenä nujumisena. Tämän vuoksi on tärkeä tehdä rajaveto kiusaaminen ja väkivallan välille. (Purjo 2009.)

3 NON FIGHTING GENERATION

Non Fighting Generation on toiminut vuodesta 1996 asti nuorten väkivallattoman käyttäytymisen edistämisen kanssa. Tarkoituksena on tehdä elämäntaidollis-eettistä kasvatustyötä nuoren elämäntilanteeseen vaikuttaen. Katu- ja nuorisoväkivalta alkoi lisääntyä vuodesta 1993 selkeästi ja on jatkanut nousuaan tähän päivään asti. Non Fighting Generationilla katsotaan, että väkivaltaiseen käyttäytymiseen vaikuttaa monia erilaisia osatekijöitä ja niiden keskinäinen hierarkia. (Purjo 2010, 102) Seuraavassa esittelemme NFG:n toiminta-ajatusta, sekä käytännön toimintaa ja lähestymistapoja.

3.1 Toiminta-ajatus

NFG:n toiminta-ajatuksena on kannustaa nuoria kasvamaan vastuullisiksi yhteiskunnan jäseniksi, sekä tarjota ohjausta ja tukea vastuulliseen elämään. Gjerstad (2011, 14) korostaa, että väkivallan tekijä tulee kohdata arvokkaana persoonana, johon suhtaudutaan kunnioittavasti, rakastavasti ja toiveikkaasti. Näin ollen väkivallan tekijää ei katsella vaan ihmisenä, joka rikkoo tunteettomasti toisten ihmisyyttä, vaan ihmisenä jolla on heikkouksistaan huolimatta mahdollisuus oppia toimimaan niin, että hän ei tekemillään riko toista ihmistä eikä myöskään itseään.

Pääasiallisesti NFG toimii väkivallattomuuden edistämisen puolesta. NFG:n työmuotona ovat nuorille suunnatut elämäntaidolliset keskusteluryhmät, joissa keskeisiä teemoja ovat arvot, tunteet, asenteet ja toimintatavat. Tällä hetkellä toimialueena on Ete-

lä-, Länsi- ja Itä-Suomi, ja näillä alueilla useilla eri paikkakunnilla. Helsingin keskus-toimisto koordinoi Etelä- ja Länsi-Suomen toimintaa ja Mikkelistä käsin koordinoi- daan Itä- ja Kaakkois-Suomen toimintaa. (NFG 2011.)

Käytännössä NFG tarjoaa esimerkiksi elämäntaidollisia keskusteluryhmiä, yksilötu- kea, vertaistukea. Järjestö on ollut myös mukana erilaisissa projekteissa ja hankkeissa kuten esimerkiksi eräässä haastattelussa ilmitullut räppivideonteko-projekti, jossa nuo- ret toteuttivat videon, jolla haluttiin tuoda esille, sitä miltä lapsista ja nuorista perhe- väkivalta tuntuu. Seuraavissa luvuissa esittelemme kaksi keskusteluryhmää, jotka nousivat yleisimpinä toiminnan muotoina esille tekemissämme haastatteluissa.

3.2 Keep Cool -Tiimit

Keep Cool tiimit ovat kasvatuksellisia keskustelupienryhmiä, joissa pyritään yhdessä nuoren kanssa työskentelemällä vaikuttamaan suotuisasti hänen maailmankuvaansa ja edistämään väkivallattomuutta. Maailmankuvassa tapahtuvat suotuisat muutokset pa- rantavat nuoren elämäntaitoja. Työskentelyssä NFG:n kehittämän kasvatusteorian mukaisesti on erilaisia harjoitteita liittyen arvoihin, tunteisiin, asenteisiin ja toiminta- tapoihin. Kasvatuksellisenä tavoitteena Keep Cool Tiimeissä on nuoren ”identiteetin ja persoonallisuuden kiinteän yhteyden varmistaminen ” ja persoonallisuuden kehiti- tymisen tukeminen. (Kantonen, Kuusela & Karjalainen 2010, 32.)

Tiimit kokoontuvat keskimäärin kymmenen kertaa ja ryhmiä voi käytännössä toteuttaa monenlaisille nuorten ryhmille. Yhden kokoontumiskerran kesto on noin puolitoista- kaksi tuntia, ja ryhmäkooltaan ne ovat 4-8 nuorta kasvattajan lisäksi. Kokoontumis- paikkoina voi olla koulut, nuorisotalot, eri järjestöjen tilat. Käytännössä pyritään tuo- maan toiminta nuoren luokse, sillä tiimit eivät ole tiettyyn paikkaan sidottuja, mutta usein kokoontumispaikkana toimivat myös NFG:n omat tilat. (Kantonen, Kuusela & Karjalainen 2010, 32.)

Keep Cool Tiimin ohjaajalta edellytetään tunnustusasennetta eli nuori otetaan subjek- tina tai persoonana kunnioituksen, arvostuksen ja rakkauden kautta. Nuori tulee nähdä tasavertaisena ja kyvykkäänä kommunikaatiokumppanina, mikä toimii edellytyksenä keskusteluryhmien oikeuttamiselle. Eli nuoriin ei pyritä syöttämään ajatuksia, vaan nuoren tulee itse oivaltaa, mikä on parasta itselle. Kasvattajan asennoitumisella nuo-

reen on suuri merkitys sille, miten nuori asennoituu itseensä, näin ollen tunnustusasenteilla on konkreettisia kasvatusvaikutuksia. (Kantonen, Kuusela, Karjalainen 2010, 32.)

Keep Cool tiimeissä on neljä kasvatuksellisen työskentelyn ja kasvatusvaikuttamisen kohdetta, joita ovat: 1) arvotajunnan selkiyttäminen ja arvojen tason kohottaminen, 2) tunnetajunnan syventäminen ja tunnemahdollisuuksien laajentaminen, 3) asenteiden laadun parantaminen, 4) toimintatapojen monipuolistaminen. (Kantonen, Kuusela & Karjalainen 2010, 32.)

3.3 Tasoristeys –klubit

Tasoristeys –klubit ovat ammattitaitoisten ohjaajien vetämiä, ja yleensä niissä voi toimia ohjaajapari. Lisäksi toiminnassa voi olla mukana myös paikallisia yhteistyökumppaneita. Tavoitteena on tarjota kohtaamismahdollisuuksia niin vertaisryhmän kuin ohjaajankin kanssa. Kohderyhmänä ovat ne nuoret, joilla on elämän suunta hukkassa. Pääasiassa toiminta on suunnattu jo NFG:n toiminnassa mukana olleille nuorille, mutta tervetulleita ovat myös muut samojen kysymysten kanssa kamppailevat nuoret. Pääosin kohderyhmä profiloituu 13-19-vuotiaisiin väkivaltaisesti käyttäytyviin poikiin.

Toimintaan osallistuminen perustuu vapaaehtoisuuteen, mukana voi olla oman tarpeen mukaan. Jokainen tapaaminen on sisällöltään erilainen. Joten jos nuori tahtoo mukaan, hänen ei tarvitse miettiä tuleeko mukaan kesken kaiken, tai haittaako se jos joskus joutuu olemaan pois. Tosin ne, jotka ovat olleet pitkään mukana tasoristeys –klubeilla vaikuttavat ryhmän etenemiseen luovat jatkuvuutta ja rutiinia toimintaan. Kestoltaan tapaamiset ovat puolestatoista tunnista kahteen tuntiin ja se kokoontuu kerran viikossa.

Tasoristeys –toiminta on elämäntaidollista vertaisryhmätoimintaa, eli nuori pääsee keskustelemaan ja jakamaan ajatuksiaan samassa tilanteessa olevien nuorten kanssa. Nuori kohdataan kokonaisuutena ihmisenä ominaispiirteineen eikä pyritä pelkästään näkemään nuorten negatiivisia ominaisuuksia. (NFG 2011.)

3.4 Kohtaamispedagogiikka

Kohtaamispedagogiikka on NFG:n toiminnan pohja, minkä vuoksi se on myös olen-naista esitellä opinnäytetyössämme. Kohtaamispedagogisessa ohjaustyylissä on keski-össä nuoren kohtaaminen osoittamalla hänelle välittämistä ja hyväksyntää. Kohtaa-mispedagogiikassa pyritään tarjoamaan korjaavia kokemuksia vastapainoksi niille olosuhteille jossa nuori on kasvanut ja joidenka yhteydessä nuori on kokenut tulleeensa mitätöidyksi.

Kohtaamispedagogiikka haastaa nuoren kohtaamaan itsensä, näin ollen nuori itse koh-taa elämänhallinnassaan olevat ongelmat kasvattajan avulla. Kasvatettava nähdään subjektina. Tällöin kasvattaja ei pyri muokkaamaan kasvatettavaa objektin tavoin tie-tynlaiseen muottiin vaan lähinnä tukee ja kulkee hänen rinnallaan, rohkaisee ja tuo esille arvoja ja erilaisia tarkoitushetkiä, joista nuori saa mahdollisuuden imeä jotain itseensä. (Purjo 2010, 348.)

Seuraavassa esittelemme kohtaamispedagogiikan keskeisimmät työvälineet. Näitä ovat validointi, konfrontaatio ja dialektiikka. Toiminnassa pyritään saamaan nuoreen luonnollinen vuorovaikutus käyttämällä näitä kolmea lähestymistapaa tilanteen vaati-malla tavalla. Yksinkertaisimmillaan se tarkoittaa validoinnin, dialektiikan ja konfron-taation summaa ja vuorottelua. Nuoren oma panostus eli käytännössä hänen oman itsensä kohtaaminen ja käyttäytymisen ongelmallisuuden tunnistaminen on välttämä-tön aines kehityksen kannalta. (NFG 2011.)

3.4.1 Validointi ja konfrontaatio

Validointi tarkoittaa lähestymistapaa, jossa nuorta kannustetaan ja rohkaistaan. Kes-keistä siinä on nuoren hyvien puolien löytäminen ja niiden vahvistaminen. Nuoressa oleva hyvyys ja sen korostaminen herättää hänessä toivoa siitä, että muuttumiseen tarvittavat edellytykset ovat jokaisessa. (Purjo 2006, 27.) Validoinnin yhtenä tavoit-teena on päästä nuoren tilanteeseen eli saada nuori tunnistamaan kasvattaja yhtenä vaikuttavana tekijänä hänen elämässään. Tilanteeseen pääseminen tapahtuu vain nuoren ”kutsusta”. Kasvattajan on voitettava nuoren luottamus, jolloin nuoren on luontevaa päästää tämä hänen tilanteeseensa. Näin ollen vuorovaikutus syvenee ja todellinen dia-

logi nuoren ja kasvattajan välillä voi syntyä. (Purjo 2006, 27.)

Konfrontaatio tarkoittaa suoraa ja pelkistettyä kommunikointitapaa, jolla ohjaaja pyrkii havahduttamaan nuoressa hänen ristiriitaisia ajatuksiaan tai irrationaalisia uskomuksiaan. Konfrontaatiossa avaintoimintoina on realistinen kuvaus tapahtuneesta eikä väkivallantekoja vähätellä, vaikka nuori itse ei näkisikään tekojensa vakavuutta. Päämääränä konfrontaatiolla on se, että nuori oppisi arvioimaan tekojaan ja oppisi myös näkemään niiden seuraukset. Konfrontaation avulla kyseenalaistetaan nuoren ajattelumalleja ja häntä autetaan etsimään vaihtoehtoisia tapoja ajatella, mikä on hyvin olennaista, sillä ilman niitä nuori jää tyhjän päälle, mikä puolestaan johtaa takaisin vanhoihin tapoihin ajatella. (Purjo 2006, 24-25.) Konfrontaatiossa on vastakkainasettelu kahden pääkysymyksen kanssa; kuvastuuko nuoren sanominen hänen ajatuksistaan ja aikooko hän toteuttaa ne myös käytännössä, mutta myös, onko se mitä nuori tekee, sitä mitä hän haluaa tehdä ja mitä hänen pitää tehdä (Purjo 2008, 28-32).

3.4.2 Dialektiikka

Dialektiikalla tarkoitetaan konfrontaation ja validoinnin samanaikaista käyttöä. Konfrontaatio on menetelmänä melko radikaali, minkä vuoksi se kaipaa validointia tasapainottaakseen vuorovaikutustilannetta. Nuoren ajatusmaailman vahvan kyseenalaistamisen yhteydessä kasvattajan tai ohjaajan tulee huomioida ohjauksen eettisyys. Nuoren itseohjautuvuus kehittyy pikkuhiljaa nuoren kasvaessa kohti aikuisuutta ja sen vuoksi ei voida olettaa, että nuori itse olisi aktiivinen muutosprosessin alkutaipaleella. Kasvattajan tulee pyrkiä oikaisemaan nuoren kuvaus omasta tilastaan, mikäli se on epärealistinen, mutta samaan aikaan tukea ja rohkaista nuorta hyväksymään ja näkemään todellinen tilanne. (Purjo 2008, 28-29.)

Dialektiikan tavoitteena ei voida pitää sitä, että kasvattaja neuvoisi nuorta toimimaan muiden odotusten mukaan vaan lähtökohtana tulisi olla aina nuoren omat tarpeet (Purjo 2008, 28-29.) Käytännössä kasvattaja osoittaa nuorelle ymmärrystä sekä hyväksyntää, mutta asettaa vaatimuksen, jossa nuoren tulee tunnistaa ongelmallisuus omassa käytöksessään. Kohtaamispedagogisissa interventiomenetelmissä käytetään esimerkiksi dialektista harjoitusta, mikä pitää sisällään väkivaltaisen käyttäytymisen myönnteisten ja kielteisten seurauksien tarkastelun, jolloin nuori itse havaitsee käyttöksensä haitalliset ja kielteiset vaikutukset. (Purjo 2006, 26.)

4 JÄÄVUORI –MALLI

Jäävuorimalli toimii NFG:n toiminnan pohjana. Perusolettamuksena jäävuorimallissa on, että *arvot, tunteet, asenteet ja omaksutut toimintatavat* ohjaavat keskeisesti nuoren käyttäytymistä. Vaikutusta on myös sillä millaiset lähtötilanteet näillä osa-alueilla nuorella on. Väkivaltaisesti käyttäytyvällä nuorella on yleensä vääristynyt arvomaailma ja huonot tunnetaidot eli nuoren on vaikea ilmaista tunteitaan. Väkivaltaisesti käyttäytyvällä nuorella voi olla myös kielteisyyttä itseä ja muita kohtaan, eikä nuorella ole taitoja tai tietoa siitä, mitä tarkoituksenmukaiset toimintatavat ovat. Kun kasvatustoiminta keskitetään näihin tekijöihin malli voi käynnistää muutoksia nuorella, jotka johtavat väkivallan käytön vähentymiseen ja väkivallan turhana pitämiseen. (Kantonen, Kuusela & Karjalainen 2010, 15.)

4.1 Jäävuorimalli operaationalisena työkaluna

Jäävuorimallissa jäävuoren kerrokset kuvaavat ihmisen tajunnallisuutta. Pinnan alla kytevät arvot ja tunteet heijastuvat asenteissa ja toimintavoissa. Arvoja ja tunteita on vaikea päästä näkemään ja sitä kautta niihin on vaikeinta vaikuttaa, kun taas toimintatavat ja asenteet ovat helposti muiden nähtävissä, suoraan niihin vaikuttaminen on siksi helpointa, mutta usein myös tehotonta. Jotta saataisiin tehokkaampia tuloksia aikaan, täytyisi päästä vaikuttamaan nuoren arvoihin ja tunteisiin. (Purjo 2010, 105.)

Elämäntaidollisesta kasvatustyöstä puhutaan silloin, kun nuorella huomioidaan kaikki jäävuorimallin kerrostumat. Tämän kasvatusteorian avulla pyritään vaikuttamaan nuoren maailmankuvaan, joka rakentuu jäävuoren osatekijöistä, toimintatavoista, asenteista, tunteista ja arvoista. Kasvatusteorian mukaan ihmisen kehittyneisyyttä voidaan tarkastella hänen maailmankuvastaan, eli kuinka hän toteuttaa arvojaan, tunnetaitojaan, asenteitaan ja toimintatapojaan (Kantonen, Kuusela & Karjalainen 2010, 16). Jäävuorimalli työskentelytapana asettaa nuorelle elämäntaidollis-eettisiä tavoitteita, jotka johdattavat nuorta vastuullisessa ihmisyydessä. Seuraavassa esittelemme tarkemmin jäävuorimallin kerroksia ja niiden välisiä yhteyksiä.

4.1.1 Arvot ja tunteet

Nuoren muodostaessa käsityksiään ja uskomuksiaan maailmasta, he pohjaavat ne tiettyihin olettamuksiin, jotka he omaksuvat ympäristöstään. Kulttuurin ja sosiaalisen ympäristön kautta he omaksuvat siinä vaikuttavat arvot, joita vasten he peilaavat sitä mikä on oikein ja mikä on väärin. (Helve 2002, 16.) Arvot ovat näkymättömissä oleva pohja ihmisen kaikkeen olemiseen ja käyttäytymiseen. Arvomaailman vääristyneisyys johtaa myös vääristyneisiin asenteisiin, tunteisiin ja toimintaan.

Väkivaltaisilla nuorilla taustalla on usein voiman ja vallan korostunutta ihannointia, itsekkyyttä ja oikean ja väärän käsittäminen on puutteellista. Tällöin väkivaltaa pidetään hyväksyttävänä ja suorastaan kunniaakkaana. Oman mielihyvän tavoittelu menee muiden ihmisten ja heidän tunteidensa edelle eikä siinä nähdä mitään väärää. (Purjo 2006.)

Väkivaltaisen käyttäytymisen taustatekijöinä nähdään usein myös huonot tunnetaidot. Tällöin nuoren on vaikea hallita omia tunteita, mikä voi johtaa tunnemyrskyihin tai huonoon itsehillintään. Päinvastaisesti nuori voi puolestaan myös kokea vaikeaksi ilmaista millään tavoin tunteitaan, jolloin hän leimautuu tunnekylmäksi tai tunteettomaksi. (Purjo 2006.) Se, miten ihminen tuntee, on sidoksissa siihen, kuinka hänet on vallitsevassa kulttuurissa opetettu tulkitsemaan tunteitaan. Jokaisessa kulttuurissa tunneilmaisut ovat erilaisia. Jos esimerkiksi paheksutaan sitä, että ihminen näyttää onnellisuuden tunteitaan, eivät ihmiset näytä niitä mielellään. Joten ei toisaalta ole ihme, jos nuorella on vaikeaa näyttää tunteitaan, jos ympärillä oleva kulttuuri ei kannusta siihen. (Puolimatka 2004, 19.)

Arvot ja tunteet ovat yhteydessä toisiinsa, minkä vuoksi arvojen kohtaaminen yleensä herättääkin vahvoja tunteita. Suurin osa tunteista voidaan nähdä arvokokemuksena, näin ollen arvot ovat merkityksellisiä puhuttaessa ihmisen tunne-elämän kehityksestä. Yleensä tunteita pidetään tahattomina reaktioina joihin ei välttämättä voi vaikuttaa Puolimatka kuitenkin korostaa, että tavoitellessa nuoren tunnemahdollisuuksien laajentamista tulee ensin kehittää hänen arvotietoisuuttaan. (Puolimatka 2004, 13-15.)

4.1.2 Asenteet, toimintatavat ja tahdonvoima

Asenteet ovat mukana jokaisen meistä jokapäiväisessä toiminnassa. Kaikki tekemämme ja suhtautumistapamme asioihin heijastuu asenteistamme. Väkivaltaisuuden taustalla vaikuttaa usein negatiiviset asenteet itseään ja muita kohtaan. Oman arvottomuuden tunteet ja huono itsetunto johtaa tarpeeseen korostaa omaa ylivaltaa ja mahtavuutta. Heikentynyt vastuuntunto ja toisen asemaan asettumisen vaikeus tekee vastaantulevasta ihmisestä yhtäkkiä vihollisen jota täytyy haastaa ja minkä kautta voi tankata vahvuutta omaan itsetuntoon. Usein väkivaltaisen käyttäytymisen taustalla on myös asenne maailman ja muiden ihmisten pahuudesta. Jatkuva tunne siitä että muut haluavat ainoastaan pahaan saa nuoren puolustuskannalle ja tällöin taisteluvietti sortoa vastaan on ainut vaihtoehto. (Purjo 2006.)

Nuoren tahdon voiman vahvistaminen on olennainen osa kasvatusta. Kasvattaja voi sopia nuoren kanssa uusien toiminta-tapojen käyttämisestä tilanteissa, joissa nuorella on ollut hankalaa tehdä oman tahtonsa mukaisesti, esimerkiksi kavereiden vaatimuksista johtuen. Tilanteet käydään jälkikäteen läpi, onnistui nuori tai ei, jonka häntä rohkaistaan ja kannustetaan yrittämään uudelleen. Mikäli kasvatusvaikuttaminen onnistuu voi nuoren elämäntilanne kohentua hyvän elämän ihanteen mukaisesti, nuorelle on tullut oma tahto etsiä parempaa elämäänsä. (Purjo 2010, 335-336.)

4.2 Elämäntaidollis-eettinen kasvatustyö

Puhuttaessa elämäntaidollis-eettisestä kasvatustyöstä sen lähtökohtana tulee aina olla se, että nuori huomioidaan kokonaisuutena joka koostuu arvoista, tunteista, asenteista ja toimintatavoista. Elämäntaidollis-eettisessä nuorisokasvatuksessa väkivaltaisuutta ei nähdä tautina tai sairautena mistä voidaan parantua vaan se on ennemminkin taito kokea elämä myönteisemmässä valossa. Elämäntaidollis-eettisessä kasvatustyössä halutaan tukea ihmisen mahdollisuutta vaikuttaa omaan elämäänsä ja sen kulkuun, ainakin tietyissä rajoissa.

Jäävuorimalli työskentelytapana asettaa nuorelle elämäntaidolliseettisiä tavoitteita, jotka johdattavat nuorta vastuullisessa ihmisyydessä. Jäävuorimallissa jäävuoren kerrokset kuvaavat ihmisen tajunnallisuutta. Pinnan alla kytevät arvot ja tunteet heijastu-

vat asenteissa ja toimintavoissa. Tämän vuoksi muutostyöskentely painottuu arvoihin ja tunteisiin.

5 NON FIGHTING GENERATIONIN FILOSOFINEN TAUSTA

Tutkiessa Non Fighting Generationin toimintaa ja sen vaikutusta ei voida jättää huomioimatta toiminnan taustalla vaikuttavia filosofisia näkemyksiä. NFG tarkastelee ihmistä Rauhalan (2005, 17) ihmiskäsityksen pohjalta, jossa ihminen koostuu kolmesta eri ulottuvuudesta; kehollisuudesta, tajunnallisesta ja situaatiosta. Tämä eksistentiaalis-fenomenologis-holistisen ihmiskäsitys on keskiössä NFG:n toiminnassa ja kohtaamispedagogiikassa (Purjo 2011, 174). Gjerstad (2011, 14) selkiyttää eksistentiaalis-fenomenologista ihmiskäsitystä käsityksenä siitä, että ihminen nähdään *”kokonaisvaltaisen holistisesti elämänsä tarkoitusta etsivänä, vastuullisena ja arvojen pohjalta ohjautuvana ainutlaatuisen arvokkaana olentona, jolle väkivalta näyttäytyy ihmisyyden vääristymänä ja rikkoutumisena.”* Ihmisen käyttäytymistä tutkiessa mitään näitä seikkoja ei voida erottaa toisistaan, vaan käytöstä tulee tutkia kaikkien näiden osien summana.

5.1 Kehollisuus

Rauhala (2005, 38) selkeyttää kehollisuutta olemassaolon orgaanisena tapahtumisena. Käytännössä tämä pitää sisällään ihmisen fyysisen olemuksen ja sen ulottuvuuden. Orgaanisessa tapahtumisessa ei ole mitään symbolista. Kehollisessa yhteydessä puhuttaessa ihmisen sydän tarkoittaa esimerkiksi pumppaavaa lihasta eikä tunteiden synnyinsijaa. Kehollisuutta voidaan määritellä myös mitattavuudella. Lihasmassa, pituus ja paino ovat kaikki määreitä, joita voidaan mitata ja laskea. (Rauhala 2005, 38.)

Väkivaltaisissa teoissa kehollisuus ilmenee esimerkiksi kipuna omassa lyövässä nyrkissä. Pahoinpitelijöillä keho toimii ensisijaisesti tajunnallisuuden ilmaisijana. Väkivaltaisessa tilanteessa haetaan voimaa ja vallan tunnetta sekä mielihyvää. Maailmankuva rakentuu usein voimakkaasti kehollisuudesta eli fyysistä voimaa ihannoidaan niin itsessä kuin muissakin. Erityisesti nuoruudessa ihmisen fyysisuus luonnollisesti korostuu, koska nuoruuden ikävaiheessa fyysiset muutokset ovat suurimmillaan. (Purjo 2010, 149-151.)

5.2 Tajunnallisuus

Tajunnallisuus tapahtuu mielellisissä sisällöissä eli *noemoissa*. Mieli antaa ihmiselle merkityksen asioihin, ja se antaa ympäröivän kokemussisällön, joka johtaa tietynlaiseen tulkintaan (Rauhala 1998, 30). Ihmisen tajunnallisuus pitää sisällään ajatukset ja tunteet, asiat joita emme voi mitata tai käsin koskettaa. Ihmisen mielessä asioille syntyy merkitys, jolloin sydän voidaankin ymmärtää jonain muuna kuin elintoimia ylläpitävänä lihaksena.

Purjo tulkitsee Rauhalaan sanoin ”*Tajunnallisuudessa on kyse ihmisen mielellisestä suhteesta maailmaan tai omaan itseensä, jossa erilaisissa elämyksellisissä tiloissa koetaan jotain todellisuudesta.*” Tämä pitää sisällään ihmisen tajunnallisuuden keskeisimmän merkityksen eli sen kuinka mieli antaa meille ymmärryksen tietyistä asioista, ilmiöistä tai vaikkapa toisista ihmisistä. (Purjo 2010, 154.) Tajunnallisuus on jaoteltu kahteen ulottuvuuteen psyykkiseen ja henkisen olemassa olon osaan. Nämä ulottuvuudet tekevät jatkuvaa yhteistyötä ja ovat vuorovaikutuksessa keskenään. (Rauhala 2005, 63-69.)

Psyykkinen osa pitää sisällään tahdosta riippumattomat asiat, ja sillä viitataan alemmaa tajunnallisuuteen, mikä pitää sisällään pahan tai hyvän olon kokemukset tai esimerkiksi pelon tunteet. Psyykkinen osa luo ihmiselle tuntemuksia, mitä ei voi järkeistää tai kontrolloida. Purjon mukaan (2010, 160) väkivallan käyttöön taipuvainen nuori on uhkaavassa tai väkivaltaisessa tilanteessa usein psyykkisessä tilassa. Tällöin nuori heittäytyy suuttumuksen tunnetilaan ilman että hän pystyy tiedostamaan, mistä suuttumus alun perin aiheutuu.

Henkisessä olemassaolon osassa ihminen käsitteellistää affektinsa eli oman tunne-elämyksensä. Käytännössä tällöin ihminen tunnistaa vihan tunteensa ilman sen kokemuksellista läpikäymistä. Tämä pitää sisällään myös sen, että ihminen kykenee kommunikoimaan psyykkisistä tiloistaan eli tunteistaan toisille, mutta myös kontrolloimaan niitä. (Rauhala 2005, 66.) Henkisen olemassa olon osaan liitetään myös itsetiedostus, joka on ehkä kaikkein tärkein henkisyyden tunnusmerkki. Purjo (2010, 161) yhtyy tähän, sillä merkittävässä roolissa olevat arvotajunta, eettisyys ja vastuullisuus pohjautuvat kaikki itsetiedostukseen. Vaikuttamiskanavana tajunnallisuus on tärkein

tähdätessä ihmisen kehittämiseen ja kasvattamiseen, koska tietoiset valinnat tehdään tajunnan kautta (Purjo 2010, 159-161).

5.3 Situationaalisuus

Situationaalisuus kattaa kaikki ympärillä olevat ja tapahtuvat asiat, jotka kietoutuvat ihmisen olemassaoloon. Yksinkertaistettuna kietoutuessaan elämänsä rakennetekijöihin eli komponentteihin ihminen muotoutuu rakennetekijöiden näköiseksi. Käytännössä tämä viittaa siihen, että ihmisen ollessa tietynlaisessa ympäristössä tietynlaisten ihmisten kanssa tietyin kokemuksiin, ihminen alkaa olla osa sitä ja voi alkaa käyttäytymään ympäristön odottamalla tavalla.

Osa ihmisen tilanteen komponenteista eli tekijöistä määräytyy hallitsemattomasti, esimerkiksi emme voi valita millaiseen perheeseen synnymme tai minkälaiset kasvuolosuhteet saamme. Tämä kuitenkin vaikuttaa paljon elämäämme ja tapaamme toimia. Osa komponenteista puolestaan pystymme puolestaan vaikuttamaan kuten esimerkiksi kaveriporukkaan tai puolisoon. Situationaalisuus on kaikkea sitä, mihin ihminen on suhteessa ja myös käännettynä, mitkä ovat suhteessa ihmiseen. (Rauhala 2005, 42.)

6 TUTKIMUKSEN TOTEUTUS

6.1 Opinnäytetyön tehtävä ja aineisto

Opinnäytetyössämme tutkimme nuoria, jotka ovat olleet Non Fighting Generationin toiminnassa mukana. Tutkimuksessamme pyrimme selvittämään:

Miten elämäntaidollis-eettinen nuorisokasvatus näkyy nuoren nykyisissä toimintatavoissa ja sitä kuinka nuori itse kokee sen vaikuttavuuden?

Lisäksi tutkimuksessamme olemme selvittäneet NFG-nuorten käsityksiä väkivallasta ja väkivaltatilanteista, joissa he ovat olleet osallisina. Pyrimme myös vertaamaan nuorten nykyisiä asenteita esimerkiksi itseän ja muihin, sekä ystäväpiiriin merkitystä nuoren elämässä, peilaten aikaisempaan.

Tutkimuksessamme keräsimme tietoa teemahaastattelun muodossa, koska teemahaastattelu palveli tarkoituksiperiämme parhaiten. Halusimme vääristelemätöntä tietoa haastateltavien näkökulmasta, mutta kuitenkin niin, että olimme etukäteen suunnitelleet teemahaastattelurungon, jonka avulla oli helppo pitää haastattelut kasassa. Teemahaastattelurunkoon (liite 1), sisältyi keskeisemmät NFG:n toimintaperiaatteet ja tavoitteet kysymyksiksi puettuina. (Purjo 2010, 333.) Teemahaastattelu antoi vapauden elää tilanteessa ja olla luova haastattelujen suhteen: haastattelurunko antoi perusrakenteen, jonka avulla oli helppo edetä haastatteluissa. Se myös helpotti myös tulosten analysointia. Vastauksia oli helpompi vertailla kun ne olivat tietyn teeman sisällä. (Eskola&Vastamäki 2010, 26, 34.)

Teimme haastattelut kevään 2011 aikana Itä- ja Kaakkois-Suomen alueella. Haastateltavat koostuivat seitsemästä miehestä ja yhdestä naisesta, jotka olivat iältään 14-19-vuotiaita. Haastateltavat olivat olleet toiminnassa mukana 0,5-4 -vuotta sitten. Ikä ei ollut haastattelu kriteeri, mutta halusimme otokseen mahdollisimman monipuolisen vastaajakunnan. Haastateltavat valikoituivat vapaaehtoisuuden ja tavoitettavuuden perusteella. Osa NFG:llä käyneistä nuorista eivät ole yhteyksissä enää NFG:n kanssa, jonka vuoksi valikoimme haastateltavia, jotka saatoimme saada suhteellisen helposti kiinni, mikä tulee ottaa huomioon tuloksien arvioinnissa.

6.2 Eettisyys tutkimuksessamme

Näkökulma haastatteluissa oli kvalitatiivinen. Jokaisen haastattelun alussa haastateltavilta kysyttiin lupa haastatteluaineiston käyttöön. Haastateltaville selvitettiin haastattelujen tarkoitus, heidän roolinsa ja oikeuteensa anonyymiyteen. Ehtona haastatteluille NFG:ltä oli se, että haastatteluihin osallistuu aina haastateltavalle luotettava ja tuttu taho, mikä käytännössä oli tiimiohjaaja. Haastattelukokoonpano vaikutti osaltaan nuoreen niin hyvässä kuin huonossa. Nuori saattoi kaunistella asioita, mutta toisaalta tärkeintä haastatteluissa oli kuitenkin saada tietoa siten, että myös haastateltavalle jäisi turvallinen ja luotettava kuva haastatteluista. Tiimiohjaajan läsnäolo toi kuitenkin meidät haastattelijana lähemmäksi haastateltavaa, jolloin nuori yhdisti meidät NFG:n luomaan luotettavuuteen, mikä helpotti vuorovaikutusta ja varmasti myös aineiston saantia.

Haastattelujen arkaluontoisuuden ja haastateltavien nuoren iän vuoksi koimme tärkeäksi kertoa haastateltaville, että heillä on mahdollisuus ja oikeus olla vastaamatta kysymyksiin, mikäli ne tuntuisivat liian ahdistavilta. Haastattelut rakentuivat siten, että mahdollisuus taukoihin oli, vaikkakin kukaan haastateltavista ei kokenut sitä tarpeelliseksi. Nuorempien haastateltavien haastattelut sijoituivat kouluympäristöön, jolloin koulu oli selvittänyt lupa-asiat etukäteen. Haastateltaville annettiin kuitenkin kirjallinen tiedoksianto haastatteluun liittyvistä seikoista. Kestoltaan haastattelut olivat tavallisesti 1-1,5 tunnin mittaisia. Haastattelut nauhoitettiin, mikä vaikutti osaltaan tilanteeseen. Kaksi nuorista kummoksui nauhuria sen vuoksi, että he pelkäsivät nauhurin joutumista väärin käsiin, kuten esimerkiksi rehtorille. Kerroimme kuitenkin, ettei nauha tule päätymään muiden käsiin, vaan käytämme sitä itse opinnäytetyössämme. Pääpiirteittäin kuitenkin nauhurin läsnäolo unohdettiin, kun uppouduttiin haastattelutilanteeseen.

6.3 Haastattelujen eteneminen

Teemahaastattelu menetelmänä sopi kohderyhmällemme hyvin. Haastattelut etenivät lämminhenkisesti, vaikkakin jokaisen haastattelun alussa oli huomattavissa jännitystä, mikä kuitenkin purkaantui haastattelun edetessä. Haastattelut olivat pääosin asiallisia, vaikkakin yhden haastattelun osalta jouduimme arvioimaan haastattelun informatiivisuutta tarkoin, sillä haastateltava itse mainitsi haastattelun aikana puhuvansa palturia osittain. Haastatteluihin vaikutti myös haastattelijakokoonpano, mikä oli jälkepäin ajatellessa melko massiivinen verraten haastateltavien määrään. Haastattelutilanteessa niin sanotusti aikuisia oli kolme ja nuoria vain yksi kerrallaan. Tämä saattoi aiheuttaa haastatteluissa vaivaantuneisuutta ja varautuneisuutta.

Aineiston tutkiminen alkoi luonnollisesti litterointivaiheesta. Haastattelut oli tarkoitus litteroida valikoidusti, siten että haastattelun kannalta epäolennaiset kohdat jätettäisiin pois, mutta loppujen lopuksi haastattelut olivat kokonaisuuksia, ja niistä oli vaikea jättää pois mitään. Teemahaastattelurungon teemat ovat nousseet NFG:n kasvatustavoitteista, joita nuoret ovat myös ryhmissään käsitelleet. Tavoitteet ovat: *arvotajunnan selkiyttäminen, tunnetajunnan syventäminen, asenteiden laadun parantaminen ja toiminta-tapojen eettisyyden lisääminen*. Lisäksi olennaisina teemoina olivat tietenkin NFG:n toiminta ja miten nuoret sen kokevat. Tutkimuksen osalta koimme oleinnai-

simmaksi nostaa esiin nimenomaan nuorten vastauksia liittyen teemoihin, sekä väkivaltaan yleisesti.

Haastatteluissa peilattiin usein myös aikaisempia tapoja toimia ja suhtautua tilanteisiin nykyisiin verrattuna. Suhteellisen aran aiheen vuoksi haastattelut koostuivat pitkälti myös nuoren muisteluista ja siitä, miten nuori kokee esimerkiksi väkivaltaiset tilanteet. Mielestämme oli tärkeä antaa haastattelujen edetä nuoren omalla painolla, vaikkakin teemat määrittivät haastatteluja paljon.

7 HAASTATTELUJEN TULOKSIA

Opinnäytetyössämme tutkimme pelkistetysti elämäntaidollis-eettistä nuorisokasvatusta nuorten kokemuksen kautta. Haastattelujen osalta rinnastimme NFG:n toiminnan elämäntaidollis-eettiseen nuorisokasvatukseen, jotta se avautuisi paremmin haastateltaville nuorille. Seuraavassa esittelemme haastatteluissa nousseita teemoja, sekä nuorten ajatuksia niin väkivallasta itsestään kuin NFG:n toiminnastakin. Tulososaa selkiyttääksemme olemme nimenneet haastateltavat, mutta nimet ovat muutettuja.

7.1 Väkivaltamääritelmät

Jokainen haastateltavista mielsi väkivallan fyysiseksi toimeksi kuten esimerkiksi tönnimiseksi tai lyömiseksi. Usein väkivaltatilanteet alkoivat leikinujuamisesta ja kärjistyivät lyömiseen ja painimiseen. Väkivallalla, kiusaamisella ja kiusoittelulla voi olla käytännössä vain pieni ero (Purjo 2009). Esimerkiksi leikitappelun kaltaisessa tilanteessa vain osapuolet pystyvät vetämään rajan, missä tilanne muuttuu väkivaltaiseksi. Eräs haastateltava kertoi, että väkivallan käyttäjä pystyy aistimaan toisesta sen, milloin raja on ylitetty. Tappelutilanteessa tapausta saatettiin neutralisoida vetoamalla vitsiin, vaikka tilanteen päättyessä ja nuoren ulkoistaessa itsensä tapauksesta hän saattaa myöntää tilanteen menneen yli.

”Leikkii kavereitten kanssa tuolla nii joskus lyöny turpaan. Semmosta pientä tönimistä leikillään ja sit se menee vähän yli.” Mikko 16.

Puolet haastateltavista lisäsi henkisen väkivallan muodot väkivallaksi vasta kysyttäes-

sä tarkennusta määritelmiin. Henkinen väkivalta koettiin todellisena asiana, mutta väkivaltaisuus liitettiin kuitenkin ennemmin näkyvämpään, fyysiseen puoleen. Haastateltavista yksi kielsi mahdollisuuden, että väkivalta voisi olla henkistä kuten syrjimistä tai pahan puhumista. Haastateltavan mielestä vain tekoja jotka aiheuttavat fyysistä kipua voidaan kutsua väkivallaksi.

”Väkivalta on sitä että käytetään voimaa, piestään toista ihmistä”

Antti 15

Haastateltavista puolet määritteli väkivallan ensi-istumalta samoin, kuin NFG:llä se määritellään. Haastateltavat kertoivat pitävänsä väkivaltaa niin fyysisenä kuin henkisenäkin väkivallan tekona toista kohtaan. Eräs haastateltava mielsi suoraan kaiken tarkoituksellisesti toisia satuttavan toiminnan väkivallaksi.

” Mä lasken, et väkivaltaa että on henkinen ja fyysinen väkivalta. Sanoillahan voi tappaa myös sisäisesti ihmistä. ..” Mika 19

7.2 Väkivaltatilanteet

Tilanteet joissa väkivaltaan turvauduttiin, herättivät usein voimakkaita tunteita. Vihan, raivon ja turhautumisen tunteet koettiin liian massiiviseksi, ja tilanteiden hallinta heikkeni. Tunnetaidot saattavat olla olennaisessa osassa väkivaltatilanteissa, sillä nuoren, jolla on huonot tunnetaidot, voi olla vaikeata hallita omia tunteitaan ja näin ollen tilanteet johtavat helpommin tunnemyrskyihin. (Purjo 2006.) Eräässä haastattelussa väkivalta rinnastettiin ihmisen primitiivisimpään perusolemukseen, näin ollen haastateltava koki ihmisen olevan peto, tosin samaan hengenvetoon haastateltava yhdisti pahuuden vihan tunteisiin. Purjon (2010, 160) mukaan ihmisen toimiessa alemman tajunnallisuuden kautta eli psyykkisessä osassa pahan olon kokemukset ja pelon tunteet voivat nousta esiin kontrolloimattomana. Haastattelussa nostettiin kuitenkin esille se, että vaikka ihminen toimisikin kuin peto, voi käytöstä tarkastella sisällä vellovan vihan tuotteena.

”...Karrikoitu ajatushan pohjimmiltaan on se, että ihminen on peto, perusvaisto tappo. Eihän maailmassa sotia ois ilman sitä, jos ihmiset ei

ois vihasia toisilleen.” Mika19

Salmen (2004, 16) mukaan kulttuuri, jossa nuori elää selittää pitkälti myös tämän käytöstä. Nyqvist (2007, 19.) puolestaan lisää, että voiman ja maskuliinisuuden ihannointi voi helposti johtaa siihen, että väkivallalle annetaan positiivisia ominaisuuksia. Jos vallitseva kulttuuri pitää väkivaltaista käytöstä positiivisena, joutuu nuori helposti puun ja kuoren väliin. Useissa haastatteluissa väkivaltatilanteet koettiin niin sanottuina ”kunniaakysymyksinä”. Se, ettei tilanteeseen reagoida, nähtiin viestinä siitä, että on nössö tai että ei vaan uskalla tehdä mitään. Statuksen pönkittäminen suorastaan vaatii väkivaltaista käyttäytymistä ja reagointia, mikä herättää samaan aikaan muissa sekä pelkoa että kunnioitusta.

”...Nuoren miehen mieleen ku jää vaan se, että pakko kostaa jollekin se, että jos joku tekee sulle jotain, niin sä et voi vaan antaa olla, et se on niinkun pakko käydä päälle, ja näyttää kuka on kuka, että mulle ei vittuilla.” Mika 19

Haastatteluissa ilmeni myös, että tilanteissa jotka johtivat väkivaltaan jokin ärsyke, kuten haukkuminen tai muuten uhkaava asetelma joko itselle tai ystäville johti itsehillinnän pettämiseen. Haastateltavat kertoivat, että usein oli olemassa jokin punainen vaate, jokin tapa mikä iskee vyön alle, jonka heiluessa itsehillinnän hallitseminen koettiin vaikeaksi tai jopa mahdottomaksi. Moni haastateltava mainitsi, että itsehillinnän pettäessä, kokonaiskuvan hämärtyminen aiheuttaa sen, että nuori ole enää ajajan paikalla omassa kehossaan. Nuori ei hallitse tekemisiään vaan toimii vihan vallassa. Purjon (2010, 160) mukaan tällöin nuori toimii psyykkisessä tilassa. Suuttumuksen tai vihan tunnetila koetaan niin vahvaksi, että nuori ei pysty hallitsemaan sitä. Tässä tilanteessa nuori ei myös pysty paikallistamaan, mistä suuttumus edes johtuu.

”...Yhtäkkiä joku lyö mua takaraivoo, sit lähti niin. Loppupeleissä mä olin kuristanu sitä kaveria, lyöny sitä useamman kerran ja meinannu tiputtaa sen kahesta metristä rappusilta...” Mika 19

Yksi nuori kertoi omista väkivalta tilanteistaan ja yhdisti ne suoraan epäsuoraan aggressioon. Väkivalta ei rikkonut kenenkään fyysistä koskemattomuutta vaan ilmeni pois sulkemisen ja hyljeksinnän sekä syrjimisen kautta. Tämä mukailee Sinkkosta

(2010, 59-60), jonka mukaan erityisesti tytöillä ilmenee epäsuoraa aggressiota, jolloin he levittelevät perättömiä juttuja, puhuvat pahaa selän takana, paljastavat ystävien salaisuuksia ja jättävät pois porukasta. Tytöt kiusaavat, nimittelevät ja nöyryyttävät sitä, joka joutuu porukasta ulos. Tyttöjen epäsuorassa aggressiossa tilanteet järjestetään siten, ettei jouduta vastakkain aggression kohteen kanssa ja esimerkiksi paskan puhumisesta puhuja yrittää saada positiivisen, ettei edes tunnista sen pahantahtoisuutena tai toista vahingoittavana, hänhän vain paljastaa paskanpuhunnan kohteesta todellisen karvan.

Honkanen (2010, 117) tosin määrittelee useiden tutkimusten kautta tulleita eri muotoja tyttöjen aggressiivisesta käyttäytymisestä, joita ovat: uhkailu, haukkuminen, syrjittyminen, läpsiminen, dissailu, esineellinen väkivalta, lyöminen ja potkiminen. Väkivaltatilanteet tyttöjen kuvaamana Levottomat Tuhkimot tutkimuksessa, ovat yleensä monimutkaisia ja kompleksisia ja niihin liittyy useita eri ihmisiä ja tapahtumia, ja ne myös voivat laajeta ja jatkua siitä mihin edellisellä kerralla jäätiin. Tytöt siis osaavat kantaa kaunaa menneistä asioista. (Gjestad 2011, 71.)

”Meillä oli semmonen ryhmä, kaikki viis tyttöä porukasta haukku toisiaan kaikille. Vuoroviikoin me oltiin aina jokainen niinku silleen pois porukasta.” Noora 18

7.3 Arvot

Jäävuorimallin mukaisesti arvot heijastuvat pitkälti nuoren asenteissa ja toimintataivoissa. NFG:llä pääarvoja ovat hyvyys, totuus, rakkaus ja kauneus. Ryhmissä on myös käsitelty arvoja liittyen oman sekä muiden elämän kunnioitukseen, vastuullisuuteen, eettisyyteen, hyvyteen, suvaitsevaisuuteen, väkivallattomuuteen ja turvallisuuteen ja luotettavana kanssaihminenä toimimiseen. Tavoitteena elämäntaidollis-eettisessä kasvatuksessa on arvotajunnan selkeyttäminen ja arvojen tason kohottaminen. Se tarkoittaa sitä, että tiedostaa erilaatuisten arvojen olemassaolon, laajentaa arvojärjestelmää, kohottaa arvojen tasoa ja kehittää toimintakyvyssään eettisyyttä. (Purjo 2010, 333.)

Osa haastateltavista koki vaikeaksi määritellä arvoja, minkä vuoksi lähdimmekin purkamaan arvoajatuksia sen kautta, mitä kukin piti tärkeänä ja merkityksellisenä elämässään. Arvoja kartoittaessa haastateltavat jakautuivat kahteen ryhmään. Puolet kertoi

ystävien, perheen ja sanan-, sekä mielipiteenvapauden olevan tärkeitä asioita. Näin ollen rakkaus, läheiset ja se, että sai olla oma itsensä koettiin arvoina. Puolet puolestaan nostivat rahan ja vallan arvoista tärkeimmiksi.

Suurin osa haastateltavista piti NFG:n oppien tapaan hyvyttä tärkeänä arvona. Osa heistä koki kuitenkin vaikeaksi määritellä hyvyttä, vaikka yhdistikin sen arvoihin. Sille haettiin selitystä usein vastakohta ajattelun kautta. Vastaus löydettiin kun ajateltiin sitä, mitä hyvyys ei ainakaan ole eli pahuutta. ”*Tekee semmosta mitä auttaa muita ihmisiä ja sillee.*” Juuso14 .

Hyvyttä määriteltiin myös muiden auttamisella, solidaarisuudella eli yhteisvastuullisuudella ja myötämielisyydellä kanssa ihmisiä kohtaan. Näin ollen hyvänä pidettiin maailmaa, jossa kaikki saattoivat olla yhtä suurta ryhmää ja toisia kohdeltaisiin myötämielisesti. Hyvyys yhdistettiin myös toisten tasavertaiseen kohteluun. Kaksi haastateltavista oli valinnut myös ammattinsa sen perusteella, että kokivat kutsumusta toisten ihmisten auttamiseen.

”Halu parantaa ja auttaa toista, olla semmonen niin kuin no olla oma itensä.” Mika 19.

”Sitä että ei tee muille mitään pahaa ja ajattelee muita.” Aapo 15

”Et kohtelee toisia silleen, ku haluis itteään kohdeltavan” Noora 18

Moni haastateltavista yhtyi NFG:hen väkivallattomuuden arvona pitämisessä. Väkivallattomuus koettiin yleisesti haastatteluissa tärkeänä asiana, johon jokaisen tulisi pyrkiä. Toiset kokivat väkivallattomuuden tukena elämänmuutoksessa. Toiset puolestaan kokivat, että he eivät arvosta väkivaltaista käyttäytymistä nykyisin, vaikkakin joskus tietynlainen tilanne vaatii sen käyttöä. Yleisesti katsottuna väkivaltaan suhtauduttiin kuitenkin välinpitämättömämmin. Kysyttäessä muutoksen ja NFG:n yhteyttä, monikaan ei pystynyt yhdistämään muutosta yksin NFG:hen. Moni totesi, että ikä on varmasti vaikuttanut asiaan, mikä on hyvin loogista huomioiden arvomaailman vakiintumisen kehittyvän pitkään. Moni kuitenkin mielsi NFG:n tukevana lankana prosessissa, mikä myötäilee elämäntaidollis-eettisen nuorisokasvatuksen perusteita, sillä se

pureutuukin muunmuassa tukemaan arvomaailmaa vakiinnuttavaa kasvua.

Kaksi haastateltavista yhdisti ideologiansa muutoksen suoraan NFG:n. Toinen heistä kertoi oman ideologiansa tulevan NFG:n pohjalta. Haastateltava koki merkityksellisenä ideologian rakentumisessa keskustelun ja mielipiteiden jakaminen niin muiden tiimiläisten, kuin myös ammatti-ihmisen kanssa.

”No varmaa sinä aikana, ku mä oon rähissy nii mä en oo todennäköisesti ajatellu yhtää mitään, muuta kuin sitä, että on helvetin paha olla ja en oo ymmärtäny, että tai ymmärtäny ja ymmärtäny, että mistä se tulee tai voiko siitä puhua...” Mika 19

Purjo (2010, 97) määrittelee väkivallan toiseen ihmiseen kohdistuvana vallankäyttönä, jonka tarkoituksena on tietoisesti tai seurauksista välittämättä vahingoittaa häntä. Hän korostaa myös, että väkivaltainen käyttäytyminen on opittu malli, minkä vuoksi siitä voidaan myös oppia pois. Poisoppimisessa tärkeänä nähdään myönteinen esimerkki väkivallattomista ratkaisumalleista. Yksi haastateltavista kertoi NFG:n antaneen uusia näkökulmia väkivallattomuuteen nimenomaan sen kautta, että aina ei tarvitse olla käihinöissä mukana.

”.. Siihenki tullu silleen, että on miettiny muutaman kerran mitä tekee..Sit kattoo, että on joku joukkotappelu menossa niin ite vaa istuu jossain kulmassa ja juo kaljaa, että nyt en osallistu tohon noin..” Kalle 19

Puolet haastateltavista nimesi arvoksi rahan, vallan ja materian. Perheen ja ystävien kerrottiin olevan tärkeitä, mutta haastateltavat eivät yhdistäneet niitä niin voimakkaasti arvoihin. Arvokysymys yhdistettiin usein huutokauppaharjoitukseen, jossa ostettiin arvoja. Tiimiä muisteltaessa yhdessä haastattelussa kävi kuitenkin ilmi, että se mihin oli panostanut eniten rahaa, ei kuitenkaan ollut tärkein arvo. Rikkaus koettiin niin tärkeäksi, että myös tulevaisuuden haaveet tähtäsivät siihen. Kahdessa haastattelussa nousi esiin, että myös väkivallan teoille on olemassa hintansa, tosin asiaan koettiin vaikuttavan väkivallan kohteen perheellisyys, tai muut läheiset ihmiset. Hakkaaminen ilman hyötyä koettiin tarpeettomaksi ja turhaksi, mutta rahan vaikutus yhtälöön sai vaakakupin kääntymään.

”... jos joku sannoo et saat satasten jos sie lyöt tota turpaan niin kyl mie nyt sen teen...jos antaa vaikka viissattaa rahhaa, sille vois antaa vaikka satasten et se pysyis hiljaa... jäis voitolle” Keijo 15

”Emmie tiijä. Ihmisii paljon lähellä nii. Enkä mie tykkää käydä silleen pieksämässä. Emmie ikinä oo käynykään.” Juuso 14

”En mie mitää ilkivaltasii tai semmosii mistä ei hyödy vaan kaikkee mistä hyötyy” Juuso, 14

Noin puolissa haastatteluissa oli vahvasti läsnä hyöty. Asioita usein peilattiin sen kautta mitä siitä hyötyy ja saa itselleen. Kolmanneksella haastateltavista ilmeni joko varastamista tai muunlaista laitonta toimintaa, joka yhdistettiin rahaan. Varastamista perusteltiinkin oikeutetuksi sen vuoksi, että siitä hyötyy. Eräässä haastattelussa nousi esiin, että hyötyminen aiheutti ikään kuin huumaannuttavan tunteen, jolloin seuraukset tuntuivat niin kaukaisilta, että itsensä rajoittaminen ei enää toiminut. Samassa haastattelussa haastateltava kertoi toivoneensa osaavansa ajatella tilanteissa selkeämmin, jotta ei aina päätyisi tekemään töllöntöitä. Arvona rahaa ja hyötymistä pidettiin suurina, mutta ystävät koettiin kuitenkin vielä tärkeämpänä asiana, niin tärkeänä, että niistä ei tarvinnut edes hyötyä.

”Kyl mie nyt kavereita autan hyödyin mie tai en” Juuso 14

Arvomaailman selkiytymisessä tapahtuneita muutoksia pidettiin osaltaan iän ja osaltaan elämäntaidollis-eettisen kasvatuksen eli tässä tapauksessa NFG:n toiminnan ansiiona. Iän karttuminen ja elämäntaidollis-eettinen kasvatus on kuitenkin sidoksissa toisiinsa siten, että molemmissa tapahtuu luontevaa arvomaailmallista järjestäytymistä, joka näkyy toimintatapojen muutoksissa. Arvojen osalta haastateltavissa nuorissa oli selkeästi nähtävissä iän vaikutus, sillä nuoremmat haastateltavat kokivat vaikeammaksi paikallistaa muutosta tiettyyn hetkeen kenties juuri sen vuoksi, että muutosprosessi on koko ajan käynnissä. Henkinen kasvaminen tai arvomaailman muutokset eivät todellakaan tapahdu nanosekunneissa, vaan ne vaativat pitkäjänteistä kasvamista, sekä kasvattamista, mikä näkyi myös haastateltavien mielipiteissä.

”Ei sitä välttämättä sinä hetkessä tajua oisko tästä mitään hyötyä, mut kuitenkin ajatusmaailma muuttuu.. Ja varmasti mullaki ajatusmaailma ryhmän jälkeen muuttu.” Noora 18

Iältään vanhemmat vastaajat osasivat puolestaan käsitellä arvotajuntaansa laajemmin, myös arvojen vaikutus toimintatapoihin oli suurempi. Nuori ei vaan ajatuksen tasolla pitänyt jotain asiaa tärkeänä, vaan myös toimi sen mukaan. Tilanteissa, joissa nuori toimi ristiriidassa arvojensa kanssa, nähtiin kuitenkin syy, eikä toiminta ollut impulsiivista tai tullut hetken mielihoituksesta vaan nekin pohjautuvat usein johonkin vielä enemmän määrittelevään arvoon. Haastattelujen osalta kuitenkin suuremmalla osalla arvomaailmaan pohjaavat toimintatavat ovat kehittyneet positiiviseen suuntaan.

” Se oli aluks vähä semmosta hällä väliä, mut sit kuitenkin jossain vaiheessa palas miettimään, kun halus muuttaa itteään, niin palas miettimään kaikkea, et vittu nuohan on puhunu mulle järkeä en oo vaa halunnu kuulla.” Mika 19

7.4 Ajatuksia oikeasta ja väärästä

Oikean ja väärän eroaminen arvokäsityksistä näkyy useassa haastattelussa toimintatapojen kautta. Oikean ja väärän erottaminen pohjautuu arvoihin kun taas toimintatavat paljastavat pitkälti sen mitä nuori pitää oikeana tai vääränä. Aineistossa oli kaksi erilaista tapaa suhtautua oikean ja väärän erottamiseen. Puolet haastateltavista ajattelivat, että asiat, jotka soisivat itselleen tehtävän ovat oikein. Puolet taas kokivat oikean ja väärän määrittämisen vaikeaksi ja sumeaksi etenkin tilanteen ollessa päällä.

”Yleensä mä pyrin peilaamaan ja ajattelemaan, mitä toinen ajattelee siinä tilanteessa. Ja miettimään siltä kannalta, kääntämään sen tavallaan, että, mitä ite on mieltä siitä asiasta ja tavallaan tekemään semmoisen kultaisenkeskitien siihen asiaan.” Mika 19

Oikean ja väärän erottaminen koettiin vaikeiksi tilanteissa, jossa hyötyminen vaikutti arviointiin. Jälkeenpäin, lähes jokainen haastateltavista piti tempauksiaan typeränä,

mutta tilanteessa arviointikyky oli sumentunut. ”..Niin mutta nyt tekee rahaa. Nii.” Juuso 14. Haastateltavat kertoivat, että tilanteen jälkeen tapahtunutta kadutaan. Haastattelussa ilmeni kuitenkin, että katumus ei kohdistunut niinkään paljon siihen että haastateltava kokisi tilanteen enemmän vääränä vaan seuraukset teoista painaa enemmän vaakakupissa. Myös yhdeksi syyksi, miksei tee mitään ”väärää” oli, se ettei ”kärsi” tehdä mitään, koska seuraavalla kerralla tulisi olemaan vakavampia seurauksia, esimerkiksi sosiaalityöntekijän toimesta.

”Jos mä teen jotain hölmöö nii en mie siinä tilanteessa mieti mitää, mut jälkeenpäin tulee vitutus” Juuso 14.

Kaikissa haastattelussa yhtenevää oikean ja väärän kysymyksen kanssa oli, että haastateltavilla oli itse määritelty raja, mitä kukaan heistä ei kävisi rikkomaan. Erona puolestaan oli, että jokaisen haastateltavan raja kulki eri kohdissa. Toinen veti rajan suurempiin varkauksiin ja toiset taas erilaisiin väkivaltaa vaativiin tilanteisiin. *”Emmie mitää isompää ryöstöä rupeis tekee ollenkaan.” Juuso 14.*

Oikean ja väärän erottaminen on arvomaailman ratkaisu, mutta se liittyy vahvasti myös tunteisiin, useassa haastattelussa mainittiin, että oma ajattelu ja omat tunteet asiaan saattavat olla vahvempia suuntaviivoja oikean ja väärän tunnistamiseen, kuin esimerkiksi Suomen Laki. Näin ollen oma etiikka toimii vahvempana, ja saattaa johtaa lainvastaiseen toimintaan tai ristiriitaiseenkin tilanteeseen.

Yksi haastateltavista mielsi väkivallan vääräksi, ja tähtäsi toimintatavoillaan väkivallattomuuteen. Hän mainitsi kuitenkin väkivallan oikeutetuksi tilanteessa, jossa puolustetaan heikompaa. Nyqvist (2007,19) sai tutkiessaan koulukotinuorten väkivalta mielipiteitä samankaltaisia tuloksia. Tutkimuksessa nuoret tekivät rajavedon hyväksyttävälle ja hylättävälle väkivallalle. Kaikkein selkeimmin nuoret tuomitsivat lapsiin kohdistuvan väkivallan. Väkivallan katsotaan siis olevan oikeutettua tilanteessa, jossa heikompi joutuu kohdelluksi epäoikeudenmukaisesti. (Nyqvist 2007, 19.) Myös Levottomat Tuhkimot tutkimuksessa kävi ilmi, että tytöt kokivat oikeutetuksi käyttää väkivaltaa, kun esimerkiksi tyttöä itseään tai hänen perheenjäsentä haukuttiin. Erityisesti perheenjäsenen haukkuminen aiheutti niin voimakkaita loukkaantumisen tunteita, että se oikeutti lyömiseen. (Gjestad 2011, 74.)

”Emmä tiijä nainen on heikompi ja nainen on nainen niin ei sitä saa lyödä” Aapo 15

Kahdessa haastattelussa fyysisyys ja väkivalta olivat esillä astetta voimakkaammin peilattaessa niitä oikean ja väärän erottamiseen. Niin sanotussa fyysisessä voimassa voittaminen koettiin mairittelevana. NFG:n mukaan väkivaltaisilla nuorilla taustalta voidaan löytää fyysisen voiman ja vallan korostunutta ihannointia. Oikean ja väärän käsittäminen voi olla puutteellista, jolloin väkivaltaa saatetaan pitää jopa kunniakkaana. Eräs haastateltava piti häviämistä tappelussa heikkouden merkkinä. *”Eniten hävetää et saatii turpaa siinä.” Keijo 15.* Fyysisyys oli myös liitettävissä moniin muihin arvomaailman ratkaisuihin kuten kostamiseen tai ”kouluttamiseen”. Tämä kävi ilmi eräässä haastattelussa, jossa nuori koki tarpeen ”kouluttamiseen” silloin kun joku pilkkasi tätä.

”... Taklaan avojäällä. se sattuu aika paljon. - Mm. taklaat? Nii kato kun lentää suoraan siihen jäähän eikä mihinkään laitaan nii se sattuu paljon enemmän. - Onko siinä tavoite se että sattuu? Tottakai. Misk sä haluat satuttaa? Siks koska ne pilkkaa. -Mitä tekee? ärsyttää ja haukkuu ja. - Onko se silloin niin kun tavallaa oikeutettua? On on. Jos minä en ala lyömään vaan vähän taklaan niin se menee vahingon piikkiin” Antti15

Eräässä haastattelussa ilmeni, että tappelu ja lyöminen yksinkertaisesti koettiin oikeaksi tavaksi antaa toiselle ansionsa mukaan. Nuoren koko oikein ja väärin ajattelu perustui astetta voimankäytöllisempään ajatukseen, sillä haastateltava soi myös itselleen saman ”rangaistuksen”. Haastateltava oikeutti myös niin sanotun vasikoimisen tilanteissa, jossa hän itse oli käyttänyt väkivaltaa *”...Ihan oikeenhan se toisaalta on.” Antti 15*

”Jos joku käy vittuilee niin silloin saa lyyä... Nii no kyl mieki sen kestän jos mie oon ansainnu sen jos mie vittuilen” Antti15

7.5 Suhde itseen ja muihin

NFG:n mukaan väkivaltaisesti oireilevilla nuorilla voidaan nähdä puutteita niin heidän maailmankuvassaan, kuin myös minäkuvassaan. Kaiken kaikkiaan haastateltavat kokivat olevansa hyviä tyyppejä ja löysivät itsestään positiivisia ominaisuuksia. Tärkeinä seikkoina haastateltavat pitivät sitä, että he ovat luotettavia ystäviä kavereilleen. NFG pitää arvona turvallisena ja luotettavana kanssaihminenä olemista. Näin ollen itsessään luotettavuuden näkeminen viittaa niin itsearvostuksen kehitykseen, kun myös arvo maailman laajentumiseen.

Lähes jokainen haastateltavista koki, että oli hyvä tyyppi kavereille kun taas huono tyyppi sosiaalityöntekijälle tai opettajalle. Niin sanottu hyvä tyyppisyys oli siis osittain katsojan silmässä. Haastateltavat uskoivat, että nämä ihmiset pitivät haastateltavaa huonompana tyyppinä, osaltaan sen vuoksi, että nämä tahot näkivät vain huonot teot, eikä ihmistä tekojensa takana. Näin ollen samaa henkilöä opettajat saattavat kuvailla häiriikkönä ja ystävät taas rehellisenä ja luotettavana kaverina. Tästä johtuen nuorille oli merkityksellistä se, kuinka hyvin heidät kohtaava taho tunsi heidät.

Haastattelussa myönnettiin, että itsestään hyvien ominaisuuksien löytäminen on vaatinut harjoitusta ja aikaa. Hyvät ominaisuudet liitettiin kuitenkin usein johonkin toimeen ja niitä haettiin vastakohta-asetelman kautta. Esimerkiksi Olen hyvä tyyppi, koska en halua kenellekään pahaa, tai hyvän tyyppin minussa tekee se, että minulla on halu auttaa muita. Hyvin ominaisuuksien tai luonteenpiirteiden sanominen itsestä koettiin vaikeaksi. Se tosin lienee vaatimattomilla suomalaisilla yleinen ongelma. Kysyttäessä itsensä rakastamisesta eräässä haastattelussa vastattiin ensin ”*Itserakkaushan on perseestä.*” Tarkennettaessa itsensä rakastamisen liittyvän enemmän itsearvostukseen, vastattiin siihen;

”Kyl määhän siis jollain tavalla itteeni arvostan, mutta niinku ystävät on tärkeempi, niinku moni aina sanookin, että voisit keskittyä itteesi eikä pelkästään ystäviin...” Mika 19

Osassa haastatteluista hyviä ominaisuuksia haettiin usein sen kautta, miten kaverit mahtoivat kuvailla nuorta. Niissä ilmeni oman itsensä kuvailussa vaatimattomuutta ja

itsensä kehuminen tai itsessä hyvien asioiden löytäminen koettiin epämukavaksi ja kiusalliseksi. Eräs haastateltava huomioi, että toisista on helpompaa nähdä hyviä ominaisuuksia kuin itsestään.

”Minä luulen että muista on helpompi keksiä hyviä ominaisuuksia ja muitten on helpompi keksiä minusta, muut huomaa sen helpommin ja minä huomaan muista helpommin” Juuso14

Omana itsenään oleminen ja omien mielipiteiden sanominen, koettiin puolestaan helpoksi, tosin tässäkin haastateltavien oli vaikea määritellä, minkälainen kenenkin oma itse oli. *”Tällänen mikä mie nyt oon” Mikko 16*

Lähes kaikissa haastatteluissa ilmeni, että itsearvostus ja muiden arvostus oli kytköksissä toisiinsa. Väkivaltaisuuden taustalla vaikuttavat usein negatiiviset asenteet itseään ja muita kohtaan. Oman arvottomuuden tunteet ja huono itsetunto johtavat tarpeeseen korostaa omaa ylivaltaa ja mahtavuutta. (Purjo 2006.) Hyvän tekeminen puolestaan toiselle viesti arvostamisesta, mikä sai näkemään myös itsessä hyvyyttä. Haastateltavat kertoivat, että muiden sekä itsensä arvostaminen on ollut ennen hankalampaa, joka on saattanut johtaa myös muita loukkaavaan tai itseensä tuhoavaan toimintatavoihin.

”Noo palataan sinne menneille vuosille, silloin en oikein osannu arvostaa itteeni. Enkä muita.” Noora 18

Haastatteluissa nousi esiin, että tasapuolinen arvostus koettiin tärkeäksi, ja siinä petraannuttiin ajan ja iän karttuessa. Itsensä arvostaminen auttoi myös menneisyyden hyväksymisessä ja sinut itsensä kanssa olemisessa. Purjon (2010, 345) mukaan nuoren oppiessa ottamaan elämältä niitä hyviä asioita, joita hänelle tarjotaan, ja tämän saadessa luottamuksen siihen, että elämällä on jotain hyvää tarjota, nuori alkaa kokea itsensä arvokkaaksi ja tuntea että hän on kaiken sen rakkauden ja hyvyyden arvoinen. Eräs haastateltava pohti ihmisen perusluontoa peilaten sitä itseensä:

”Ihminen on aina ihminen, mut ei se voi pahakaan olla. En mä oo syntyny semmoseks, et mulla on halu vetää toista turpaan. Se ois aika vitun outoa jos ois silleen.” Mika 19

7.6 Ystäväpiirin vaikutus hyvässä ja pahassa

Kartoittaessa arvoja haastateltavat mainitsivat rahan, vallan, sananvapauden ja väkivallattomuuden, puhuttaessa arvokkaista ihmisistä haastateltavat mainitsivat äidin, perheen ja ystävät. Salmivallin (2005, 139) mukaan nuori valikoi ystävänsä sillä perusteella löytyykö toisesta ihmisestä samanlaisia ominaisuuksia kuin itsestä. Tätä kutsumaan *valikoitumisefekti*. Harvemmin kuitenkaan on kyse vapaasta valinnasta, koska muuttujana on myös se kuka haluaa olla nuoren ystävä tai mikä porukka ottaa hänet vastaan. Yhdessäkään haastattelussa ei jäänyt epäselväksi ystävien suuri asema jokaisen haastateltavan elämässä hyvässä ja pahassa. Myös Levottomat Tuhkimot tutkimuksessa kävi ilmi, että tutkimukseen osallistuneet tytöt pitivät ystäviään tärkeimpinä ihmisinä, he saattoivat nostaa ystävän arvoikseen. Toisaalta koettiin, että vertaisryhmältä tulee paineita, siihen millainen pitää olla. (Gjerstad 2011, 45.) Nuoret kokivat ystävien auttamisen helpoksi keskustelun puitteissa, mutta myös väkivaltaa vaativissa tilanteissa. Ystävien auttaminen liitettiin oikeaksi tavaksi toimia.

”No siis miun mielestä se ei oo oikein että jos kavero tarttee apuu nii en auttais.” Juuso 14.

”Just sitä rehellisyyttä kavereita kohtaan ja muuta tämmöstä. Mut kyl mie kavereista pidän kiinni” Juuso 14

Ystäväsuhteiden tärkeys ilmentyy suuresta lojaaliudesta kavereita kohtaan. Eräs haastateltava olisi valmis ottamaan luodin ystäviensä puolesta. Haastateltavat kertoivat, että ystäviä autetaan aina puolin ja toisin. Tukena ollaan tavallisissa asioissa, mutta myös suurissa elämän iloissa ja suruissa, sekä silloin kun *”elämä lähtee luisumaan”*. *Kalle 19*, Kaverin auttaminen koettiin helpoksi ja se oli miltei itsestäänselvyys, semmoisissakin tilanteissa jolloin voimia itsellään siihen ei välttämättä olisi.

”..Tuntuu, että omia ongelmia oikeesti ees selvitä, ku auttaa vaa toisia.” Noora 18

Tietynlainen kaveriporukka voi ajaa myös tietynlaisiin negatiivissävytteisiin tilanteisiin. Ystävät koetaan niin tärkeiksi, että nuori on sokea näkemään niiden haitalli-

suuden. Esimerkiksi liiallinen lojaalius kavereita kohtaan voi olla haitallista. Koulu- kodissa asuvien nuorten väkivaltakäsityksiä koskevassa tutkimuksessa Honkatukia ym. (2003), kävi ilmi haitallinen lojaalius kavereita kohtaan, jos kieltäytyi väkivallan käytöstä, jäi pois porukasta, tämä oli erityisesti havaittavissa pojilla (Honkatukia, Nygvist & Pösö 2006, 219.) Joten paine tehdä väkivallantekoja on suuri, kun vaaka- kupissa on kaveriporukka. Myös Levottomat Tuhkimot tutkimuksessa tytöillä oli ha- vaittavissa suurta lojaaliutta kavereita kohtaan joka saattoi ilmetä silloinkin kun tytöt eivät olleet itse osallisena tapahtumissa, ja lojaalius saattoi ilmetä väärillä tavoilla, kun ystävää puolustettiin (Gjerstad 2011, 41).

Noin kolmannes haastateltavista kertoi, että ystäväpiiri vaikuttaa paljon nuoren teke- miseen ja siihen mihin suuntaan nuoren elämä lähtee kääntymään. Nuoret mainitsivat, että päihteet, erinäinen sekakäyttö ja lain kyseenalainen noudattaminen on ollut vah- vasti läsnä ystäväpiirissä ja siinä vallitsevassa kulttuurissa. Vallitsevan kulttuurin vai- kutus nuoreen on niin suuri, että nuoren omat mielipiteet asioista voivat jäädä tallo- tuksi ja nuori menee valta virran mukana. ”SKJ, sekakäytön juhlaa.” Kalle 19

Ystäväpiirin vaikutus on huomattava, mikäli nuori tähtää elämänmuutokseen. Piirit ovat pienet, ja tietynlaisesta maineesta on vaikea päästä eroon. ilmeni, että elämänre- montti tarkoittaa usein myös kaveriporukan remontointia ja alusta aloittamista.

”Nytte mä pari viikkoa sitten lähin lopullisesti koko siitä entisestä elä- mästä eroon.” Mika 19

7.7 Tunnetajunnan kehitys

NFG:n elämäntaidollis-eettisen kasvatuksen tavoitteita tunnetajunnan kehityksessä on, se että nuori kykenee tunnistamaan tunteitaan paremmin, ja että hän osaa kuvailla tun- teitaan paremmin, hän herkemmin kokee kauneutta, elämysarvoja ja arvotunteita, ja että hän harjoittelee ilmaisemaan rakkauden ja muiden positiivisten tunteiden ilmaisua (Purjo, 2010, 334). Tunnetajunnan kehityksen aineisto jakaantui myöskin kahteen erilaiseen ryhmään. Puolet haastateltavista koki tunnetajuntansa kehittyneen paljon. Haastateltavat mainitsivat myös, että tunnetaitoja on täytynyt erikseen harjoitella ja kehittää. Eräs nuori kertoi, että hänen on täytynyt opetella puhumaan tunteistaan.

Näin ollen tunteiden julki tuominen ei ole itsestään selvä taito joillekin voi olla ominaisempaa pitää omat tunteet omana tietonaan. *”Mä oon oppinu, että kannattaa kertoa, muuten patoutuu kaikki sisälle.” Noora 18*

Tämä puoltaa Rauhalan (2005, 66) näkemystä siitä, kuinka tunnetaitojen kehittämisen kautta nuori kykenee tunnistamaan ja puhumaan tunteestaan ilman kokemuksellista läpikäyntiä. Patoutuneet tunteet synnyttivät vihaisuutta ja purkaantuivat väkivaltaana muita ja itseään kohtaan.

Haastatteluissa kerrottiin, että NFG:ssä tärkeimpiä asioita oli vuorovaikutuksellinen keskustelu, jään rikkoutuessa päästiin käsiksi todellisiin sisällä myllertäviin tunnekirjoihin, sekä samalla myös ajatuksiin joidenka olemassa olosta nuoret itsekään eivät ole välttämättä olleet tietoisia. Osa haastateltavista näki NFG:n vaikuttavana tekijänä siihen, että he oppivat puhumaan omista asioistaan.

”Mä olisin voinu kuolla. Otin diapameja ja masennuslääkkeitä ja viinaa... Sit mä sain hoitoo, niin sen jälkeen siellä hoidossa opeteltii puhumaan” Noora 18

Tärkeäksi koettiin myös se, että kasvattaja kiinnitti huomiota nuoren kuulumisiin. Eräs haastateltava muisteli tiimiaikaansa ja kertoi kuinka hän koki aluksi ärsyttäväksi kasvattajan ”utelut” kuulumista ja tunteista, mutta myönsi kuitenkin, että tuntojen purkaminen sai hänet paremmalle mielelle joka kerta. Henkisen olemassaolon osassa ihminen käsitteellistää oman tunne elämyksensä. Käytännössä taito psyykkisten tilojen eli tunteiden kommunikointiin johtaa myös tunteiden helpompaan kontrollointiin. (Rauhala 2005, 66.)

Mielipiteenvapauden ilmaisemisen rajatonta mahdollisuutta kritisoitiin. Aina mielen ja tunteiden ilmauksille ei ole mahdollisuutta tuoda esille suoraan, jonka vuoksi eräs haastateltava kertoi omemmaksi tavaksi tuoda julki omia mielipiteitään musiikin kautta. Haastateltava koki musiikin tarjoavan naamion jonka avulla hän saattoi ottaa kantaa sellaisiin asioihin, jotka saattoivat loukata muita ihmisiä kasvotusten puhuttaessa. Itseilmaisuus yhdistettiin myös pahanolon ilmaisuun ja näin ollen tunneilmaisuun. Aineistomme mukailee Rantasen (2010,56) ajatusta siitä kuinka pahoinvointi synnyttää pahuutta, pahuuden ollessa tässä tapauksessa väkivaltaista käytöstä. Fyysinen väkival-

ta viestii pahoinvoinnista ja siitä, kuinka joissain tilanteessa nuori voi kokea mahdollisuutensa vaikuttaa tai puhua tunteistaan mitättömiksi.

”Noo ennemmin mä kyllä tein sen aivan toisella tavalla ja väärällä tavalla, ilmasin itteeni, että pahaa oloa ilmaisin silleen, että vedin toista turpaan tai tein jotain pahaa sille toiselle.” Mika 19

Tunteista puhumista ei pidetty kuitenkaan elinehtona. Tunteiden ilmaisu ja puhuminen koettiin helpoksi, mutta tarvetta puhumiseen ei ollut, vaikka pahaa oloa kuitenkin on. Tämä voi viitata NFG:n ajatukseen siitä, että väkivaltaisen käyttäytymisen taustalla voi olla huonot tunnetaidot, jotka ilmenevät niin sanotusti tunnekyllmyytenä tai sitten osalla haastateltavista ei vaan ollut tarvetta tuoda julki tunteitaan. Eräs haastateltava puolestaan kertoi, että hänelle taide toimii tapana vaimentaa ahdistusta ja pahaa oloa ikään kuin lääkityksen tavoin. Tunteiden ilmaisu ei välttämättä suoraan tarkoita tunteista puhumista.

”...Mä en oikeen mielellään ite puhu mistään fiiliksestä tai mistään yli-pääätänsäkkään” ”Maalatsä ne?” ”Maalaan.” Kalle 19

Eräissä haastattelussa mainittiin, että aikaisemmin positiivisten tunteiden näyttäminen, kuten aidot ilon tunteet, olivat vaikea tuoda julki, eivätkä ne tuntuneetkaan järjestyttävän voimakkailta. Samaisessa haastattelussa haastateltava muisteli silloista kokemusta elämästään:

”Vihaa, pelkkää semmosta synkkyyttä, esimerkiksi jos kelaa muistoja videonauhurilla varmaan siinä olisi semmosta pimeässä hiippailemista koko se ehkä kolme, neljä vuotta ennen kuin pääsin pois siitä kouluhelvetistä.. Ja se, et on niinku puuttunu semmonen ilo elämiseen...” Mika19

Yhdessä haastattelussa ilmeni, että haukkuminen ja ärsyttäminen herättävät niin voimakkaita tunteita, että itsehillintä pettää ja ainut keino on lopettaa tilanne lyömällä. Väkivaltatilanteissa sanallinen haastaminen koettiin iskuna vyön alle. Rauhoittumisen jälkeen tilanne pystytään näkemään selkeämmin, mutta itse tilanteessa turhautumisen tunteen johtavat suoraan toimintaa. Tämä voi johtua siitä, että tunteet ovat paineina

ihmissielussa, ja erityisesti vihan tunne on erityisen paineinen. Kun ihminen on vihainen, hänen mielensä kuohuu, ja viha pyrkii purkautumaan ja se voi aiheuttaa ihmisellä suoraviivaista toimintaa, jossa ihmisen lyö vihan tunteen aiheuttajaa, varsinkin jos muita keinoja ei ole vihan tunteen käsittelyyn. (Turunen 2004, 97.) ”Kilahtamista” käytetään myös selityksenä väkivaltaiselle käytökselle, eli kun toinen haukkuu niin hän oikein kerjää saada turpaansa, eli vastuu siirretään toiselle tapahtuneesta (Kivi-vuori 2006, 172). Sinkkosen (2008, 126) mukaan yleensä sillä joka lyö toista ihmistä, ei ole muita vuorovaikutuksen keinoja tai ne on käytetty loppuun. Eli tilanteessa jossa toinen ärsyttää, ei ole keinoja päättää sitä muuten kuin lyömällä.

”Kun mie en yhtään kestä kuunnella semmosta. Mie kilahan... Sanon nyt loppuu...sit jos jatkuu niin sit mie lyön sitä... Kaikki ketkä vittuilee pitää piestä” Antti 15

”Jos mua vituttaa joku, jos ei oo hiljaa, vedän tauluun... En minä sitä oikeesti lyö, mä uhoon” Keijo 15

Elämäntaidollis-eettinen nuorisokasvatus liitettiin useammin tunnemaailman ongelmien ratkojaksi. Nuoret kertoivat, että oli tärkeä opetella puhumaan tunteistaan ja tunteiden ilmaisuntaito on auttanut heitä paljon, minkä vaikutus näkyy siinä, ettei ”kilahtamis” tilanteisiin enää jouduttu. NFG:llä heille on näin ollen vastattu semmoisiin kysymyksiin, joita nuoret itsekään eivät ole välttämättä osanneet esittää, mutta heidän paha olonsa ja toimintatapansa ovat kuitenkin sijoittuneet niihin.

”Musta se on helvetin pelottavaa, että mä oon joskus pystyny ees ajattelemaan tai tekemään jotain niin paha toiselle” Mika 19

7.8 NFG:n merkitys nuorille

Elämäntaidollis-eettinen nuorisokasvatus kulkee pitkälti käsi kädessä NFG:n toiminnan kanssa. Nuoret eivät välttämättä koe edes saaneensa elämäntaidollis-eettistä nuorisokasvatusta, vaan ennemminkin he kokevat olleensa NFG:llä, mikä käytännössä on kuitenkin sama asia. Se missä merkityksessä NFG on nuorelle, kertoo myös paljon siitä missä merkityksessä elämäntaidollis-eettinen nuorisokasvatus on nuorelle.

Haastattelujen perusteella voimme varmuudella sanoa, että NFG:n toiminta koettiin tärkeäksi ja merkitykselliseksi. Verrattaessa NFG:tä muihin aputahoihin nuoret nostivat esiin vapaaehtoisuuden ja kohtaamisen. Eräs nuori koki, että muut avunpiirit katsovat ja arvioivat asiakastaan ylhäältä käsin, kun taas NFG:llä nuoret tunsivat olonsa tasavertaiseksi, mikä luonnollisesti merkkasi paljon. NFG:n toimintaa määrittelee pitkälti nimenomaan ajatus siitä, että nuoret tulee kohdata arvokkaana yksilönä, mikä ei myöskään nuorilta jäänyt kokematta.

”...Päihdekllinikalla on täysii kusipäitä. Miks? jotenkin ne pitää niitten asiakkaita ihan pohjasakkana mitä siellä käy. Mites sit NFG:llä? No NFG:llä on semmonen toisenlainen tunnelma et pystyy tulemaan vähän helpommin... Mä en voi ymmärtää ihmisiä jotka tekee auttamistyötä ja sit ajattelee toisia pohjasakkana,.niin. en mie tiijä mikä niissä on ne on vaan semmosia. Yleensä jos joutuu keskustelemaan niin se menee silleen että mitä oot käyttäny ja näin.” Kalle 19

Gjerstadin (2011, 33) mukaan NFG:n etu on se, ettei se ole viranomaistaho, minkä puolesta myös haastattelut puhuvat. NFG herätti nuorissa mielikuvia helposti lähestyttävästä tahosta, jonne kenenkään ei ole kuitenkaan pakko mennä. Nimenomaan vapaaehtoisuus NFG:n toiminnassa nostettiin esiin tärkeänä elementtinä.

Nuorten on tärkeä päästä puhumaan aikuisen kanssa ilman, että tämä tuntee alemmuutta ja tuomitsevuutta, mutta myös että siitä ei tule välittömiä seurauksia. Nuorten tarve puhumiseen on kuitenkin suuri, mutta sitä voi estää nimenomaan se, että kiinnijäämisen pelko on suurempi. Se, että nuoret kokivat ryhmät niin luotettavaksi, että vapaa keskustelu asiasta kuin asiasta mahdollistui, ja asioihin löydettiin aina ratkaisu ilman tuomitsemista, on jo itsessään elämäntaidollis-eettistä nuorisokasvatusta.

Toinen tärkeä seikka NFG toiminnassa oli, että nuoret tarvitsevat tällaisen paikan, jossa voi keskustella asioista, jossa on mahdollisuus niin vertaisten kuin ammatti-ihmisten kanssa keskusteluun. Nuorien vuorovaikutus aikuisten kanssa on hyvin ongelmalähtöistä, eivätkä nuoret pääse keskustelemaan vakavista asioista ammatti ihmisten kanssa ellei joku asia ole jo todella pahasti pielessä. Etenkin nuorten miesten pu-

humisen tarpeeseen vastaaminen nousi esille myös nuorten mielipiteissä. Eräs nuorista sanoikin tärkeäksi sen, että NFG:llä pääsi puhumaan ”miesten kesken”.

”..et kuitenkin niin moni mun kaveri niitten kanssa pystyy äärimmäisen henkevään keskusteluun, löytyy se, että kyl sieltä ne tunteet löytyy. Se on ehkä helpompi miesten puhua niistä asioista keskenään, kuin miehen naiselle. Siinä suhteessa tää väittämä on varmaa oikein, mutta kuitenkin ehkä miesten on, sitä varten NFG:ssä oli tunnelma, ku ne miehet pysty oikeesti keskustelemaan...” Mika 19

Melko yllätyksellisenäkin yksityiskohtana nuoret nostivat esiin, sen kuinka tärkeäksi he kokivat sen, että he ovat olleet osa NFG:n toimintaa. Osallisuus ja yhteenkuuluvuuden tunne koettiin merkitykselliseksi ja nuoret olivat ylpeitä siitä, että he ovat NFG-nuoria. NFG on tarjonnut nuorille toisenlaisen kulttuurin, kulttuurin jossa jokaisesta löytyy hyvyyttä ja voimaa, kulttuurin ja yhteisön joka tarjoaa mahdollisuuden kasvamiseen ja muutokseen ilman tuomitsemista tai lokeroitua.

” Itseasiassa aika semmonen hieno kokemus olla että on ollu jossain tämmösessä mukana ja jossain vaiheessa aktiivinenkii” Kalle 19

NFG:n toiminnan vaikuttavuudesta ja tärkeydestä kertoo paljolti nuorten suhtautuminen järjestöön. Tutkimus puhuu puolestaan tässä asiassa, sillä lähes jokainen nuorista kehottaisi kääntymään NFG puoleen tarpeen tullen, osa nuorista olikin jo suositellut ryhmää kaverilleen. NFG:stä oli vaikea sanoa yhtä asiaa, minkä vuoksi sitä suositeltiin. Mikä kuvastuu myös nuorten mietteissä siitä onko NFG vaikuttanut heidän toimintatapojensa muutokseen.

” Kyllä ne varmaan sit huomaa ite mitä ne hyötyy siitä” Juuso 14

8 POHDINTA

Opinnäytetyömme lähtökohta oli tarkastella elämäntaidollis-eettistä nuorisokasvatusta NFG:n tekemänä. Vastaavia tutkimuksia toiminnan vaikuttavuudesta nuorten kokemana ei ole paljon, vaikkakin nuoret tarjoavat kenties parasta palautetta toiminnasta, ollessaan elämäntaidollis-eettisen nuorisokasvatuksen vastaanottavana osapuolena. Vastaavanlaisia väkivallattomuuteen kasvattavia järjestöjä tai toimintamalleja on harvassa, jonka vuoksi toimintojen vertailu osoittautui hankalaksi. Toisaalta se antoi myös mahdollisuuden tarkastella syvemmillä tasolla nuoria, joita haastattelimme ja heidän mielipiteitään. Nuorisotyön alan kannalta mielestämme on tärkeää, että tällaiset järjestöt, jotka tuovat selkeästi toimivia kasvatuseriaatteita, tuodaan tietoisuuteen.

Jatkotutkimusmahdollisuuksia tuli esiin eräässä haastattelussa. Haastateltava mainitsi, että hyödyllisempää olisi haastatella nuori samoista teemoista ennen ja jälkeen ryhmää, jolloin saataisiin spesifimpää vertailumateriaalia teemoista. Tämän voisi esimerkiksi toteuttaa tapaustutkimuksena, jolloin haastateltaisiin yhtä nuorta ja seurattaisiin hänen kehitystään NFG:n keskusteluryhmässä. Tietysti tällaisen tutkimuksen toteuttaminen vaatisi aikaa, koska ei ole mitään mieltä heti ryhmän päätyttyä käydä kysymään samoja kysymyksiä. Kuten meidänkin haastatteluissa kävi ilmi, tällaisten asioiden läpikäyminen vie aikaa.

Tutkimuskohteena NFG ja sen käyttämät kasvatuseriäätteet on ollut avartava ja antoisa. Järjestö, joka tarjoaa välineitä, joiden avulla voidaan tukea nuoren kasvua siihen suuntaan, ettei hän edes koe väkivaltaa tarpeelliseksi, on ainutlaatuinen. Kaikkien alalla työskentelevien olisi hyvä jo tässä vaiheessa tietää, että väkivalta on enemmän oire pinnan alla kytevästä. Opinnäytetyössämme tarkoitus oli tarkastella sitä, miten elämäntaidollis-eettinen nuorisokasvatus on vaikuttanut nuorten toimintatapoihin ja miten nuoret sen kokevat. Sanana elämäntaidollis-eettinen nuorisokasvatus tuskin kertoo nuorelle mitään, mutta puolestaan NFG:n toiminta kertoo. NFG tekee puhtaasti elämäntaidollis-eettistä kasvatustyötä, joten se, miten nuoret kuvailevat NFG:tä ja sen toimintaa kulkee käsi kädessä sen kanssa, mitä elämäntaidollis-eettinen kasvatustyö onkaan nuorelle antanut.

Nuoret, joihin olemme saaneet pintapuolisesti tutustua, haastattelujen kautta ovat kristallisoineet ajatuksen siitä, että koskaan ei tulisi katsoa ketään ihmistä diagnoosina tai tekojensa summana. Ihminen on aina arvokas yksilöllinen olento ensin ja sen jälkeen vasta tulisi miettiä niitä toimintatapoja joita hän käyttää ja miten niitä tulisi ruotia. Yksikään haastattelumme nuori ei ollut syntynyt haluun vetää toista turpaan sen vuoksi olisi järjetöntä tarkastella väkivaltaa käyttävää nuorta semmoisena. Ongelma on aina laaja-alaisempi ja monimuotoisempi, alan ammattilaisena olemme velvollisia tarjoamaan sen kaltaista tukea, jota nuoret todella tarvitsevat. Väkivaltaisuutta käsittelevä kirjallisuus on kuitenkin yksimielinen siitä, että väkivaltaisuus on toimintatapa, josta voidaan oppia pois, niin miksemme opettaisi nuoria siitä pois?

Mikä sitten ohjaisi väkivaltaisesta toimintatavasta pois? On selvää, että arvot ja tunteet ohjailevat meitä päivittäisessä elämässämme, asenteissamme ja toimintatavoissamme. Ajatus siitä, että teen asioita mitkä koen tärkeäksi ja merkitykselliseksi lienee kaikille tuttu. Kuitenkin kerrostumiin pohjautuva toiminta on niin automaattista, että harva yhdistää toimimisensa arvoihin, tai tunteisiin. Arvoihin pohjautuva toiminta tulee meille luonnostaan. Entäpä jos arvot sanovat, että on ainoastaan oikeudenmukaista lyödä ihmistä, joka on eri mieltä asioista kun sinä? Eikö juuri tämän kaltaisessa ajatuksessa tule kysyä miksi arvot sanovat näin eikä ainoastaan reagoida tekoon kieltäen sen. Väkivalta on aina väärin, joten aina tekoonkin tulisi reagoida, mutta se tarjoaa kuitenkin melko hetkellisen ratkaisun ongelmaan. Entäpä sitten, kun kukaan ei ole kieltämässä, eikö juuri tämänkaltaisen toiminta aikuisen tahosta opeta nuorta ajattelemaan, että kaikki on sallittua, kunhan ei jää kiinni.

Pääpiirteittäin ihmistä ei voida katsella hetken mielihoiteesta ohjautuvana vaan jokin paljon suurempi asia määrittelee toimintaamme, niin eikö meidän tulisi nimenomaan kasvattaa vankaksi sitä pohjaa mihin toiminta määrittyy. Ainakin silloin tuemme nuoriamme kasvamaan eettisesti tarkoituksen mukaisesti toimiviksi yksilöiksi emmekä tue ajatusta siitä, että nuori toimii aina auktoriteetin valvovan silmän alaisesti, siten miten kyseinen auktoriteetti pitää oikeana. Auktoriteetit maailmassa vaihtuvat, vakaa arvopohja ei, ainakaan niin nopeasti.

Elämäntaidollis-eettinen nuorisokasvatus tarkastelee nuorta arvojen ja tunteiden pohjalta ohjautuvana arvokkaana yksilönä. Tekemissämme haastatteluissa ilmeni, että juuri NFG:n tekemä kasvatustyö on tarpeen, mutta arvailujen varaan jäi onko sitä tar-

peeksi. Kuten aikaisemmassa pohdimme, arvot ovat hyvin syvällä meissä, vaikka ne olisivatkin niin sanotusti ”vääristyneitä” ne antavat silti toiminnallemme tarkoituksen. Näin ollen jos näinkin määrittelevää asiaa kyseenalaistetaan, nuori voi kokea olevansa melko eksyksissä. Elämäntaidollis-eettiseen nuorisokasvatukseen toki kuuluu, että nuoressa vahvistetaan sellaisia arvoja, jotka tähtäävän hyvyyteen ja eettisyyteen, mutta arvomaailman muutokset ovat silti hyvin pitkäaikaisia elämäntapa muutoksia, jolloin tuenkin tulisi olla sellaista. Nykypäivän maailmaa pyörittää kuitenkin hyvin pitkälti raha, jolloin jatkuvuuden takaaminen kaikkialle on mahdotonta.

Yleisestikin tarkastellessa nuoruutta sen kehitystehtäviin katsotaan kuuluvan arvomaailman selkiyttäminen. Näin ollen elämäntaidollis-eettisellä nuorisokasvatuksella olisi varmasti tarjottavaa sellaisillekin nuorille, jotka eivät oireile väkivaltaisesti. Nykypäivänä ihmisiltä yleisestikin odotetaan kykyä toimia erilaisissa ympäristöissä erilaisine vaatimuksineen, toimintatavat muuntautuvat nopeasti, suurella skaalalla. Miksi nuoret eivät olisi sekaisin, jos tahti on 24/7? Viimeisen kymmenen vuodenkin aikana yhteiskunta on muuttunut ja nuorilta odotetaan paljon. Eikö tällöin tulisi nimenomaan vahvistaa niitä asioita jotka määrittelevät identiteettiä ja toimintatapoja eniten oireili nuori sitten väkivaltaisesti tai ei. Jos elämäntaidollis-eettinen nuorisokasvatus yleistyisi, arvo- ja tunnetajunnan pohja laajentuisi ja vankistuisi kehityksen lomassa, eikä vasta silloin kun hätä on suurin.

*”Ehkä kuvaisin siinä vaiheessa, että se on kuilu kaks kallioo siinä ympärillä ja sulla on köysi, kaks köyttä et toinen poikki ja toisella pääset ylös. Että siinä vaiheessa lähin sitä pitkää köyttä pitkin kiipeämään sinne ylöspäin, sitä ehjää köyttä, että pääsi sinne kuilun reunalle ylös asti”
Missä sä näät siinä köydessä NGF:n? Minkälaisessa roolissa? ”Varmaan aika, se on varmaa sit se tukilanka siinä, et se pysyy kasassa...”
Mika 19*

LÄHTEET

Cacciatore, Raisa. 2007. Aggression portaat. Vammala: Opetushallitus

Eskola, Jari & Vastamäki Jaana. 2010. Teemahaastattelu: opit ja opetukset. Teoksessa Aaltola, Juhani & Valli, Raine (toim.) Ikkunoita tutkimusmetodeihin 1. Juva; WS Bookwell Oy

Gjersatd Eevastiina. 2011. Levottomat Tuhkimot – Tutkimus tyttöjen väkivallasta: <http://www.nfg.fi/modules/system/stdreq.aspx?P=102&VID=default&SID=101855919188748&A=open:news:item:290&S=1&C=36290>. Luettu 25.10.2011

Helve, Helena. 2002. Arvot, muutos ja nuoret. Helsinki: Yliopistopaino

Hirsjärvi, Sirkka. 1984. Kasvatusfilosofia ja ihmiskäsitys. Jyväskylän yliopisto

Honkanen, Piritta. 2010. Levottomat Tuhkimot. Etnografinen tutkimus nuorten tyttöjen suhtautumisesta väkivaltaan Levottomat Tuhkimot –tyttöväkivaltaprojektin keskusteluryhmässä. Teoksessa Purjo, Timo ja Gjerstad Eevastiina (toim.). Sukupuoli ja väkivalta. Tampere: Non Fighting Generation. s.111-141

Honkatukia, Päivi, Nygvist, Leo, Pösö, Tarja 2006: Rikokset nuorten ”juttuina”- Narratiivisen lähestymistavan mahdollisuuksia. Teoksessa Honkatukia, Päivi ja Kivivuori, Janne (toim.) Nuorisoriikollisuus, Määrä, Syyt ja Kontrolli. Helsinki: Oikeuspoliittinen tutkimuslaitos, Nuorisotutkimusverkosto/Nuorisotutkimusseura. Nuorisoasian neuvottelukunta. s.211-234

Kantonen, Heikki, Kuusela, Jani & Karjalainen Anne-Maria. 2010. Keep Cool Tiimi. Ohjaajan opas. Helsinki: Non Fighting Generation

Kivivuori, Janne & Honkatukia, Päivi. Nuorten rikollisuuden ja sen kontrollin kehitysuuntia: <http://www.optula.om.fi/Satellite?blobtable=MungoBlobs&blobcol=urldata&SSURIPppty->

pe=BlobServer&SSURIcontainer=Default&SSURIsession=false&blobkey=id&blobheader=application/pdf
 eaderva-
 lue1=inline;%20filename=t0raa4z5n9.pdf&SSURIsscontext=Satellite%20Server&blobwhere=1212929489023&blobheadername1=Content-
 Disposition&ssbinary=true&blobheader=application/pdf Luettu 8.10.2011

Kivivuori, Janne. 2002. Piilorikollisuuden tutkimus. Teoksessa Kivivuori Janne (toim) Nuoret rikoksen tekijöinä ja uhreina. Helsinki: OPTL

Kohtaamispedagogiikka - kommunikointi ja vuorovaikutustyyli:

<http://www.nfg.fi/modules/system/stdreq.aspx?P=107&VID=default&SID=781823465189902&S=0&C=22010> Luettu 20.3.2011

Kuusela, Jani 2009. Väkivallaton sukupolvi tässä ja nyt. Teoksessa: Purjo, Timo & Kuusela, Jani (toim.) Tappelusta jutteluun – Nuoren kohtaamisen taito. Tampere: Non Fighting Generation Ry s.36-49

Kääriäinen, Juha 2006. Ikätovereiden välinen väkivalta ja kiusaaminen. Teoksessa Ellonen Noora, Kääriäinen Juha, Salmi Venla & Sariola Heikki (toim.) Lasten ja Nuorten väkivaltakokemukset. Tampere: Juvenes Print s.52-56

Lehti Martti. Nuorten henkirikokset 1980-2004:

<http://www.optula.om.fi/Satellite?blobtable=MungoBlobs&blobcol=urldata&SSURIcontainer=Default&SSURIsession=false&blobkey=id&blobheader=application/pdf>
 eaderva-
 lue1=inline;%20filename=tk675xrx2q3.pdf&SSURIsscontext=Satellite%20Server&blobwhere=1212929488767&blobheadername1=Content-
 Disposition&ssbinary=true&blobheader=application/pdf. Luettu 8.10.2011

Lindroos, Maria 2010. Nainen ja väkivalta. Teoksessa: Purjo, Timo & Gjerstad, Eevastiina (toim.) Sukupuoli ja väkivalta. Tampere: Non Fighting Generation Ry s.180-197

Maher, Jennifer, Riepl, Barbara, Blum, Johanna, Helve, Helena, Ilves, Kadi, Kromer, Ingrid, Liikanen, Veli, Strömpl, Judit, Williamson, Howard 2009. Looking across the Localities: Commonalities and Differences in Peer Violence in Public Space. Teoksessa: Riepl, Barbara and Williamson, Howard (toim.) Portraits of Peer Violence in Public Space-Experiences from Young People in Four Localities In Europe. s.167-193

Martikainen, Liisa 2007. Hyvä nuoruus - Onko sitä? Teoksessa Liisa Martikainen (toim.) Minä nuori mies. EU: OY UNIPress s.7-11

Non Fighting Generation: Toiminta-ajatus ja kohderyhmä:

<http://www.nfg.fi/modules/system/stdreq.aspx?P=111&VID=default&SID=781823465189902&S=0&C=21988> Luettu 18.8.2011

Nurmi, Jari-Erik 1995. Nuoruusiän kehitys: etsintää, valintoja ja noidankehiä. Teoksessa: Lyytinen Paula, Korhokangas Mikko & Lyytinen Heikki toim. Näkökulmia kehityopsykologiaan – Kehitys kontekstissaan. Porvoo: WSOY s.256-274

Nygvist, Leo. 2007. Nuoret väkivallan silmässä. Teoksessa Määttä Kaarina (toim.) Helposti Särkyvää, Nuoren kasvun turvaaminen. Helsinki: Kirjapaja Oy. s.11-22

OAJ:n ohjeet koulukiusaamisen ja väkivallan ehkäisemiseksi:

http://www.oaj.fi/portal/page?_pageid=515,710881&_dad=portal&_schema=PORTAL Luettu:15.10.2011

Puolimatka, Tapio. 2004. Kasvatus, arvot ja tunteet. Vantaa: Kustannusosakeyhtiö Tammi

Purjo, Timo 2006: Aktiivinen puuttuminen nuorten väkivallan käyttöön elämäntaidollisen kasvatuksen avulla.2006.

<http://www.nfg.fi/modules/system/stdreq.aspx?P=103&VID=default&SID=34744960>

0798445&S=0&C=2http://www.nfg.fi/modules/system/stdreq.aspx?P=103&VID=default&SID=347449600798445&S=0&C=225802580 luettu 28.8.2011

Purjo, Timo. 2006 Artikkelissa Pää kylmänä, sydän lämpimänä. Nuorisotutkimuslehti nro 24. s.18-31

Purjo, Timo 2009: Väkivaltaisesta nuoruudesta vastuulliseen ihmisyyteen Nuorten Akatemian kohtaamistilaisuudessa Tampereella 22.9.2009

<http://www.nfg.fi/modules/system/stdreq.aspx?P=102&VID=default&SID=239875133846764&A=open:news:item:228&S=1&C=31099> Luettu 18.8.2011

Purjo, Timo. 2010 . Väkivaltaisesta nuoruudesta vastuulliseen ihmisyyteen. Eksistentiaalis-fenomenologinen ihmiskäsitys elämäntaidollis-eettisen nuorisokasvatuksen perustana. Tampere: Tampereen yliopisto

Rantanen, Ilkka. 2010. Pahat pojat ja hyvät kasvattajat. Helsinki: Ilkka Rantanen

Rauhala, Lauri. 1998. Ihmisen ainutlaatuisuus. Helsinki: Yliopistopaino.

Rauhala, Lauri. 2005. Ihmiskäsitys ihmistyössä. Helsinki: Yliopistopaino.

Salmi, Venla. 2004. Varhaisnuorten normirikkomukset – Ongelma vai osa nuoruutta. Helsinki: NUORISOTUTKIMUSSEURA RY

Salmivalli, Christina 1998. Koulukiusaaminen ryhmäilmionä. Tampere: Gaudeamus.

Salmivalli, Christina 2005. Kaverien kanssa-Vertaissuhteet ja sosiaalinen kehitys. Keuruu: Ps-Kustannus

Sinkkonen, Jari 2008. Väkivaltainen nuori. Teoksessa Purjo, Timo (toim.) Väkivaltaisesta nuoruudesta vastuulliseen aikuisuuteen, Nuorten erityiskasvatuksen keinot. Tampere: Non Fighting Generation.

Sinkkonen, Jari 2010a. Poikien ja tyttöjen aggressiosta. Teoksessa Purjo, Timo & Gjerstad, Eevastiina (toim.) Sukupuoli ja väkivalta. Tampere Non Fighting Generation. s.50-62

Sinkkonen, Jari 2010b. Nuoruusikä. Juva: WSOY

Tasoristeys-klubit Itä-Suomessa:

<http://www.nfg.fi/modules/system/stdreq.aspx?P=175&VID=default&SID=304618891578163&S=0&C=21578>. Luettu 16.10.2011

Turunen, Kari E. 2004: Tunne-Elämä. Keuruu: Atena Kustannus Oy

Teemahaastattelurunko

Teemahaastattelu runko

-Olemme Mikkelin ammattikorkeakoulusta yhteisöpedagogi opiskelijoita (Jenni ja Heidi) ja teemme opinnäytetyötä, jossa selvitämme onko nfg:n toiminta vaikuttanut teihin jotka olette käyneet ryhmissä olleet mukana toiminnassa.

-Tämä on opinnäytetyössämme luonnollisesti haastattelu osio, jossa käymme ensin läpi vähän perustietoja sinusta ja sinun mielenkiinnonkohteista ym. asioista jotka nousevat esille. Lopuksi keskitymme enemmän nfg polkuusi ja sieltä esiin nouseviin asioihin.

-Haastattelu pohjautuu vapaaehtoisuuteen ja heti jo koet että kysymys on ahdistava tai että et halua vastata niin sinulla on ihan täysi oikeus jättää vastaamatta ja myöskin pistää haastattelu poikki tai pitää tauko jos sinusta tuntuu siltä.

-Meillä on myös täysi vaitiolovelvollisuus eli haastattelussa esille nousevat asiat jäävät näiden seinien sisälle, vaikka haastattelun materiaali meneekin opinnäytetyöhömme meidän velvollisuus on kirjoittaa asiat oppariin niin että sinua ei ole yhdistettävissä.

-Toivomme että vastaat kysymyksiin miettimättä mitä me haluamme sinun sanovan vaan enemmänkin sanot miltä tuntuu, koska me ei olla täällä arvioimassa sinua vaan kuuntelemassa sinun tarinaa ja näkökulmaa eli vääriä vastauksia ei ole.

Perustiedot:

- Ikä?
- Elämäntilanne (eli mitä tekee nyt/on tehnyt)
- Asuinalue?

- Haastateltavan profilointi:

- Mitä teet vapaa-ajallasi? Onko sinulla esimerkiksi jotain harrastuksi?
- Mistä olet kiinnostunut? (mitä tekee vapaa-ajalla?)
- Miten kuvailisit itseäsi?
- Mitkä asiat koet tärkeänä itsellesi?

- Mistä unelmoit? Toiveet ja haaveet?
- Miten pitkälle näet itsesi? (Esimerkiksi missä kokee olevansa 10 vuoden päästä? Tai esimerkiksi 5 tai 2 vuoden kuluttua?)

- NFG-toiminta

- Milloin olet ollut ryhmässä?
- Millainen on NFG historiasi? Miten päädyit mukaan toimintaan?
- Millaisessa toiminnassa olit mukana? Monessako ryhmässä olit?

Teemahaastattelurunko

- Mitä muistat toiminnasta?
- Kuinka tärkeäksi koit keskustelut muiden ryhmäläisten kanssa? Kuinka tärkeänä pidit kasvattajan/ohjaajan kanssa työskentelyä ja keskusteluita?
- Millaiset, asiat/harjoitukset olivat hyödyllisiä sinulle?

- Maailmankuvan muutokset

- Arvotajunnan selkiyttäminen

- Koetko että sinun on aiempaa helpompi erottaa oikea väärästä? onko kyky kehittynyt ryhmän aikana tai sen jälkeen?
- Oletko tietoisesti alkanut toimimaan enemmän oikein tai enemmän väärin?
- Mitä vasten arvioit onko jokin asia oikein tai väärin?
- Mitkä asiat koet tärkeäksi, ennen ja nyt?
- Oletko mielestäsi oppinut mitä hyvyys on?
- Pystytkö antamaan konkreettisen esimerkin hyvyydestä? -
> oletko aina ajatellut näin?
- Onko se miten ymmärrät hyvän vaikuttanut elämääsi myös käytännössä?

- Tunnetajun syventäminen ja laajentaminen

- Onko sinun nykyisin helpompi SANOA miltä tuntuu, tai kuvailla omia fiiliksiäsi?
- Pystytkö kuvailemaan tunteitasi nykyään monipuolisemmin (esim. ketutuskartta)?
- Kuinka monella sanalla voisit kuvata hyvää mieltä tai ärsytystä -> koetko että tässä on tapahtunut muutosta?

- Oletko oppinut näyttämään omat hyvät tunteet?
- Sanotko enemmän ääneen kun sinulla menee hyvin tai on hyvä mieli?
- Onko helppo auttaa kaveria?

Teemahaastattelurunko

- Asenteiden laadun parantaminen

- Pidätkö ittees hyvänä tyyppinä?

”Minkä ominaisuuksien itsessäsi koet parantuneen tai vahvistuneen?” -> oletko aina pystynyt sanomaan tällöisiä asioita ääneen?

- Mitä mieltä olet väkivallasta? Onko olemassa oikeutettua väkivaltaa?

-> miksi?

- Koetko että kykenet näkemään tilanteissa kolikon kääntöpuolet?

- Onko vastoinkäymisissä mitään hyvää?

- Onko kaverit sinulle tärkeitä? Miksi?

- Koetko että sinun on helppo auttaa kaveria jos hän on jostain surullinen?

- Miten suhtaudut ihmisiin ja toimit ihmisten kanssa joista et pidä? Onko tapahtunut muutosta?

- Toimintatapojen eettisyyden lisääminen

- Koetko että voit olla oma itsesi erilaisissa tilanteissa? -> Onko aina ollut näin?

- (Pystytkö sanomaan jokin perustavanlaatua olevan piirteen itsessäsi?)

- Onko sinun helppo tehdä päätöksiä? Mihin pohjaat päätöksentekosi?

- Tuleeko sinulle hyvä olo kun pystyt auttamaan toisia? -> Onko näin aina ollut?

- Jätätkö tekemättä huonoja asioita sen takia, että tiedät, että yhteiskunta pitää niitä väärinä vai sen vuoksi että koet itse ne vääriksi?

- Kiinnostaako sinua muitten elämä ja toisten mielipiteet?

- Onko tapahtunut muutosta?

- Toiminnan jälkeen

- Onko tiimistä ollut apua käytännössä? Elämässäsi? Toiminnassasi?

Teemahaastattelurunko

Suhtautumisessasi asioihin ja elämään?

- Saitko toiminnasta välineitä haastavien tilanteiden hallitsemiseen?

Toiminnan jälkeen kysymyksen jäivät vähäisiksi koska maailmankuvamuutos kohdassa kysymyksen on aseteltu usein ennen ja jälkeen aspektiin. Tarkoitus on myös haastattelun aikana peräänkuuluttaa perusteluja esimerkiksi kyllä/ei vastauksiin, ja niitä ei oo aina kirjoitettu runkoon, koska nekin menee varmasti tilanteen mukaan.

LIITE 1(5).
Teemahaastattelurunko

LIITE 1(6).

Teemahaastattelurunko